

PRAKTISCHE THUISHULP

de cijfers op tafel

Een volume-onderzoek naar praktische thuishulp
aan gezinnen met een gehandicapte huisgenoot

Een kwantitatief onderzoek door drie pedagogiekstudenten van de Rijksuni-
versiteit Utrecht, in opdracht van het Platform Projekten Praktische
Thuishulp en het projekt NIPTEL van de Stichting Dienstverleners Gehandi-
capten.

Margreet van Oudheusden
Kees van der Wal
Pieter van Willenswaard

Utrecht, mei 1987

Bestelwijze

Deze brochure is te bestellen door overmaking van f 5,-- op girorekening 382100 ten name van de Stichting Dienstverleners Gehandicapten, onder vermelding van "De cijfers op tafel".
Deze prijs is inclusief verzendkosten.

INHOUDSOPGAVE

Blz.

Voorwoord	2
<u>Hoofdstuk I</u>	5
Inleiding	5
Verklarende woordenlijst	7
<u>Hoofdstuk II</u>	9
1. Inleiding	9
2. De grootte van het werkgebied en het aantal gezinnen dat hulp kreeg van een huishulpcentrale	9
3. De totale hulp verdeeld over de drie hulpvormen	10
4. De verdeling van vormen van handicap over de drie hulpvormen	11
5. De verdeling van de tijdstippen van hulp over de drie hulpvormen	17
6. conclusie	18
<u>Hoofdstuk III</u>	19
1. Doelgroep	19
2. Leefstijdsopbouw	21
3. Samenwerking	21
4. Samenstelling van het huishulpteam	26
<u>Hoofdstuk IV</u>	29
Verkenning van een financiële vertaling	
<u>Hoofdstuk V</u>	32
1. Onderzoekstechnische retrospectie	32
2. Aanzetten tot verder onderzoek	34
Nawoord	36
<u>Bijlagen</u>	
Bijlage 1. Enquêteformulier	
Bijlage 2. Leefstijdsopbouw totaal	- tabel 9
Samenstelling THC's totaal	- tabel 10
Bijlage 3. Hulp + gezinnen per THC	- tabel 11
Bijlage 4. Hulp + uren per THC	- tabel 12
Bijlage 5. Bibliografie	
Bijlage 6. Adressen	

Voorwoord

"1978, "Kamermotie 19": regering, maak een studie van de financiële en sociale ongelijkheid van ouders met een gehandicapt kind thuis ten opzichte van ouders die hun kind in een ABWZ-voorziening hebben geplaatst".

Dit is de strekking van de befaamde "Motie 19", waarin de Tweede Kamer pleitte voor een financiële tegemoetkoming voor ouders, die hun gehandicapte kind thuis wilden verzorgen.

Wat is Praktische Thuishulp?

De manier, waarop men met het gehandicapte kind omging, benadering, verzorging en ontwikkeling, is in de loop van de jaren zestig, zeventig nogal veranderd.

Was het vroeger zo, dat een (zwaar) gehandicapt kind veelal uit huis geplaatst werd, daar het eigen gezin de verzorging zelf niet aankon, tegenwoordig (vooral vanuit de zeventiger jaren) kiezen steeds meer gezinnen ervoor om toch het uiterst mogelijke te doen om hun kind thuis te houden en zelf te verzorgen.

Dit roept vele (hulp)vragen op, die in de jaren zestig maar zeer ten dele konden worden beantwoord. Want naast de dagelijkse bekommelingen van was- sen, voeden en kleden, komen er ook zaken als spelen met het kind, speciale (specialistische) medische hulp, vervoer van de gehandicapte naar dagverblijf en hulp van pedagogische aard om de hoek kijken. Maar ook het vinden van een oppas voor het gehandicapte kind (en eventueel andere jonge gezinsleden) kostte nogal eens wat moeite. Toch is dit ook zeer belangrijk; ouders/verzorgers willen ook wel eens hun handen vrij hebben om een avondje uit te kunnen gaan of een vergadering te bezoeken.

In de zeventiger jaren verschoof het zwaartepunt van wat men essentiële achtte voor het gehandicapte kind van de ontwikkelingsmogelijkheden van het kind naar de praktische thuishulp. Die mentaliteit, die als incidenteel begonnen was, gaf een opwaartse tendens te zien. Hierdoor werd de vraag naar gezinsbegeleiding (die stoelt op de gedachte dat het gezin het eerste leefmilieu is voor alle kinderen) en adviezen voor thuisverzorging van het gehandicapte kind steeds groter. Praktische thuishulp werd een begrip.

De ene thuishulpcentrale na de andere kwam van de grond, veelal leven ingeblazen door actieve ouders van gehandicapte kinderen, een gering aantal SPD's, ouder- en belangenverenigingen en veelal werkend met vrijwilligers.

Vele thuishulpcentrales verenigden zich in het Platform Projecten Praktische Thuishulp (PPPT) en samen met de Stichting Dienstverleners Gehandicapten beoogt het platform een betere samenwerking en landelijke coördinatie onderling, maar ook met het kruiswerk en de gezinsverzorging. Toen tenslotte de politiek de thuishulp dwong om daadwerkelijk met het kruiswerk en de organisaties voor gezinsverzorging samen te werken en samen te gaan, werd het NIPTEL (Nationale Invoering Praktische Thuishulp in de Eerste Lijn) opgericht. Dit project staat onder leiding van Wim van Minnen, uit Utrecht. Het NIPTEL-project beoogt een beeld te vormen van hoe een eerste lijns-organisatie, waarin gezinsverzorging, kruiswerk en Thuishulp samengaan, eruit zou moeten zien.

HOOFDSTUK I

Inleiding

Zoals in het voorwoord al ter sprake kwam, vindt er op het gebied van de thuishulp, evenals in andere sectoren van de gezondheidszorg, een omvangrijke reorganisatie plaats.

Dat er behoefte is aan thuishulp is al lang bekend.

Dat er vele hulpvragen komen uit gezinnen met een gehandicapte huisgenoot is ook bekend. Maar om hoeveel gezinnen het gaat, die een beroep doen op thuishulp en hoeveel van die specifieke vragen beantwoord (kunnen) worden, was tot voor kort niet echt goed te overzien, althans niet uitgedrukt in cijfers.

Het voornoemde PPPT is in het kader van het NIPTEL-project met de vraag gekomen om hoeveel gezinnen en uren het nu eigenlijk gaat, als we over praktische thuishulp spreken.

Dit is belangrijk te weten voor alle partijen die met de inpassing van thuishulp in kruiswerk en gezinszorg te maken hebben.

Immers; de particuliere- en overheidsorganisaties, die dit werk financieren of gaan financieren of die thuishulp in hun takenpakket zullen gaan opnemen, hebben duidelijke cijfers nodig, om daar hun beleid op te kunnen afstemmen.

De uiteindelijke doelstelling was dus om een overzicht te krijgen van de omvang, het volume van de thuishulp op grote schaal, en zo mogelijk op landelijk niveau, om zo de verschillende organisaties voor thuishulp, gezinsverzorging, kruiswerk, subsidiegevers en de politiek een hand te reiken in hun streven naar een efficiënte manier van samenwerken en financiering.

De vraagstelling werd uiteindelijk: Hoeveel huishoudens per 100.000 inwoners vragen praktische thuishulp? De nevenvragen hierbij waren: Hoeveel uur per jaar wordt er gemiddeld praktische thuishulp gegeven, per huishouden? Wat is de verhouding tussen a. praktisch-pedagogisch, b. tijd-praktisch-taakverlichting en c. passieve oppas? En: als we de cijfers omrekenen, wat voor landelijk cijfer krijgen we dan te zien?

Overigens moet men bij het een en ander wel in het achterhoofd houden dat het hier om een "voorzichtige indicatie" gaat. De verschillende thuishulpcentrales voeren immers een eigen beleid, dat onderling nogal uiteenlopende beelden te zien geeft, ook als gevolg van verschillende registratiesystemen.

Om een globaal overzicht te krijgen op landelijk niveau werd door drie Utrechtse pedagogiekstudenten een volume-onderzoek gedaan bij de volgende projecten voor praktische thuishulp:

- St. Thuishulpcentrale Utrecht; deze centrale stelt zich in algemene termen tot doel om zoveel mogelijk hulpvragen te beantwoorden ten gunste van kinderen, die extra verzorging behoeven.
- St. Praktische Thuishulp Zuid Kemmerland - Haarlem.
- St. Oppas- en Thuishulpcentrale Gehandicapten Midden-Overijsel- Nijverdal. De laatste twee beogen dezelfde soort algemene doelstelling als de Utrechtse Thuishulpcentrale.

- St. Praktische Thuishulp - Dordrecht.
- Praktische Thuishulp, p/a St. De Overwaard - Gorinchem.
- St. Thuishulp Rijnmond - Rotterdam.
- St. Praktische Thuishulp Zuidhollandse Eilanden - Spijkenisse.

Deze vier thuishulpcentrales leggen de nadruk op praktisch pedagogische- en kindgerichte hulp en minder op huishoudelijk werk.

- Ver. Gehandicaptenzorg van de Gereformeerde Gemeenten in Nederland - Woerden.

Deze afdeling voor praktische thuishulp binnen de VGGG neemt een wat specifieke plaats in, wat betreft samenstelling van het hulpverleningsteam en de doelgroep.

Bij deze acht centrales werd een interview afgenomen om het benodigde cijfermateriaal te verkrijgen, dat in de volgende hoofdstukken weergegeven en besproken zal worden.

verklarende woorden- en afkortingenlijst.

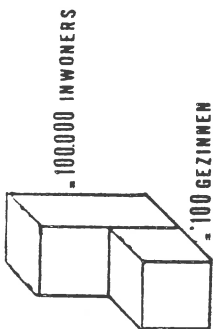
Soorten handicaps

- verstandelijk gehandicapt : beperking van de verstandelijke vermogens, wat moeilijkheden oplevert bij het verstandelijk en maatschappelijk functioneren.
- lichamelijk gehandicapt : fysieke afwijking(en) en/of ziekte(s), die de persoon bij het verrichten van dagelijkse bezigheden belemmert (hierin opgenomen categorie "dubbel gehandicapt").
- meervoudig gehandicapt : beperkt zijn in zowel de motorische als de verstandelijke en soms ook in de zintuigelijke mogelijkheden.
- "anders" gehandicapt : In deze restcategorie zijn een aantal categorieën vertegenwoordigd, zoals:
- zintuigelijke gehandicapten
 - kinderen met contactstoornissen (autisten)
 - MBD-kinderen
 - kinderen met een ontwikkelingsachterstand
 - kinderen waarvan nog niet vaststaat om watvoor handicap het gaat
- De laatste twee categorieën kunnen in elkaar overvloeien

- passieve oppas : oppassen, terwijl het kind naar bed gaat of al in bed ligt
- aktieve oppas : oppassen, waarbij de thuishulp een actieve taak heeft, dit kan er één zijn van huishoudelijke, verzorgende of kindgerichte aard.
Hieronder valt ook b.v. de speelhulp, vervoershulp en naaihulp.
- praktisch-pedagogische hulp: bij deze vorm van hulpverlening werkt men toe naar een doelstelling:
onder begeleiding van een specialist (orthopedagoog) wordt gezocht naar een oplossing voor een praktisch-pedagogisch probleem.

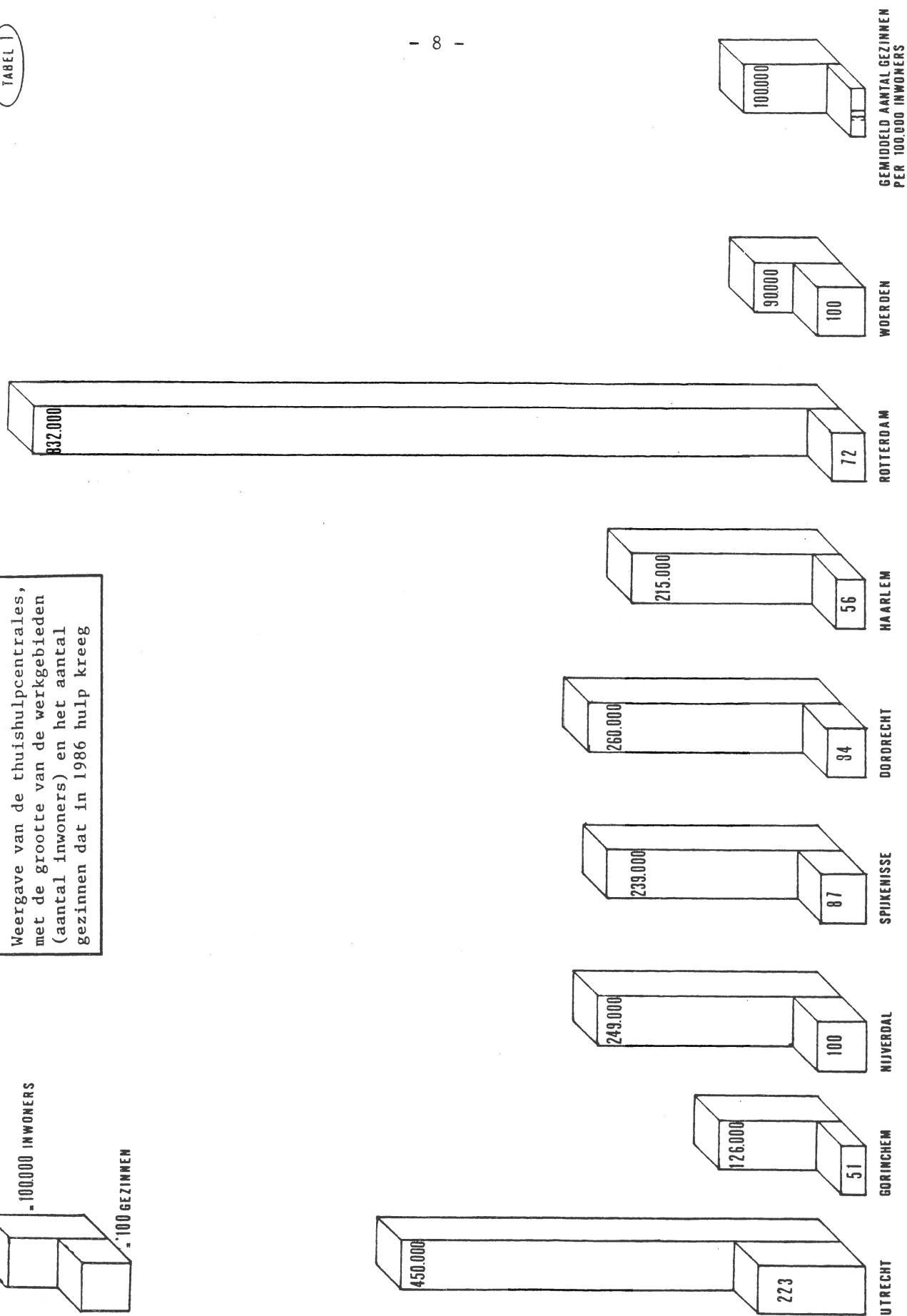
Afkortingen

- SPD - Sociaal-Pedagogische Dienst
- PPPT - Platform Projecten Praktische Thuishulp
- SDG - Stichting Dienstverleners Gehandicapten
- t.h.c. - thuishulpcentrale
- NIPTEL - Nationale Invoering van Praktische Thuishulp in de Eerste Lijn

Weergave van de thuishulpcentrales, met de grootte van de werkgebieden (aantal inwoners) en het aantal gezinnen dat in 1986 hulp kreeg

TABEL I

HOOFDSTUK II

1. Inleiding

In dit hoofdstuk worden de belangrijkste cijfers uit het onderzoek gepresenteerd. Dat zijn, naast een presentatie van de grootte van de thuishulpcentrales, alle totalen van geboden hulp in 1986. Deze totalen zijn vanuit verschillende variabelen belicht. Tevens wordt bij elke paragraaf de ontwikkeling weergegeven van 1983 tot 1986.

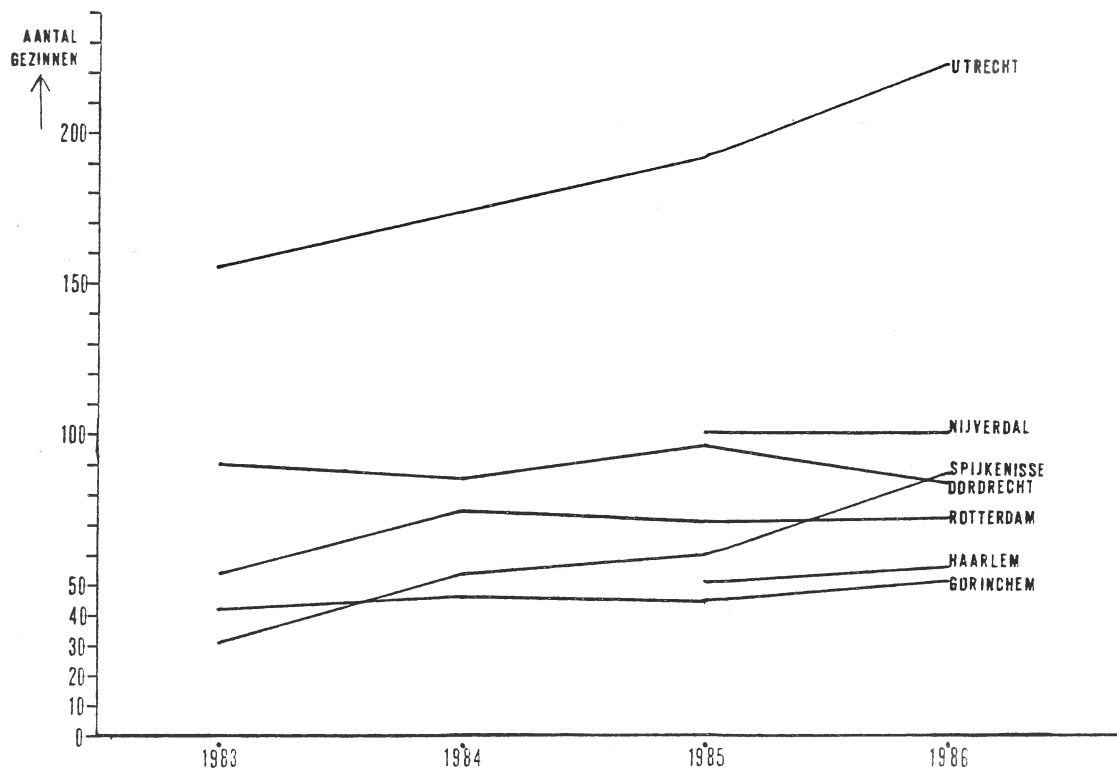
2. De grootte van het werkgebied en het aantal gezinnen dat hulp kreeg van de thuishulpcentrale.

De thuishulpcentrales worden gepresenteerd met twee, voor de vraagstelling belangrijke cijfers: hoe groot is het werkgebied en hoeveel gezinnen kregen hulp. In tabel 1 zijn de cijfers weergegeven. De laatste kolommen geven een gemiddeld aantal gezinnen aan op een gestandaardiseerd werkgebied van 100.000 inwoners.

Opvallend in deze reeks zijn Utrecht en Rotterdam. Utrecht heeft een redelijk groot werkgebied met een hoog aantal gezinnen dat hulp kreeg. Rotterdam heeft een werkgebied dat bijna twee keer zo groot is, maar een aantal gezinnen dat nog geen derde deel is van dat van Utrecht. Beide zijn stedelijke centra, dus daar is het verschil niet door te verklaren. De reden voor dat verschil moet waarschijnlijk gezocht worden in de soort hulp waar men zich op richt. Utrecht heeft het zwaartepunt liggen op de actieve oppas, Rotterdam op de praktisch pedagogische hulp (zie verder punt 4 van dit hoofdstuk).

Verder dient vermeld te worden dat het werkgebied van Woerden bestaat uit het aantal aangesloten leden van de Vereniging Gehandicaptenzorg van de Gereformeerde Gemeenten.

Uit grafiek I (pag. 10) blijkt dat de ontwikkeling van het aantal gezinnen tussen 1983 en 1986 is niet helemaal compleet. Van een aantal thuishulpcentrales waren de cijfers niet meer te achterhalen, of men was na 1983 pas begonnen met de registratie. Over het algemeen gezien stijgt het aantal gezinnen nog steeds, alleen de thuishulpcentrales van Gorinchem, Dordrecht en Rotterdam dalen licht of blijven stabiel, waar het de aangesloten gezinnen betreft.

GRAFIEK 1

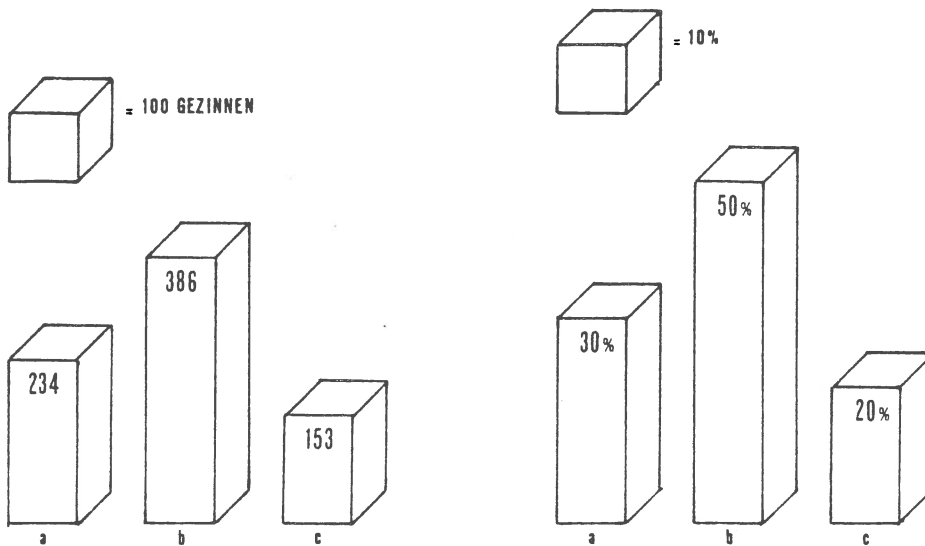
3. De totale hulp verdeeld over de drie hulpvormen.

De hulp die in 1986 door de acht thuishulpcentrales gegeven werd is weergegeven in tabel 2. De hulp is gegeven in het aantal gezinnen dat hulp kreeg en het aantal uren dat hulp gegeven werd. Beide variabelen zijn uitgesplitst naar de drie hulpsoorten: passieve oppas, actieve oppas en praktisch-pedagogische hulp, en worden ook procentueel gegeven.

De cijfers zoals gegeven in tabel 2 dekken wel de hoeveelheid hulp die gegeven is, maar niet de inhoud van de hulp. Dat geldt met name voor de "actieve oppas", die een verzamelbak is geworden van allerlei soorten hulp: zowel huishoudelijk werk als bijvoorbeeld zwemhulp of speelhulp. De oorzaak voor het samenvoegen van al deze soorten hulp is de ontoereikende registratie bij een aantal thuishulpcentrales.

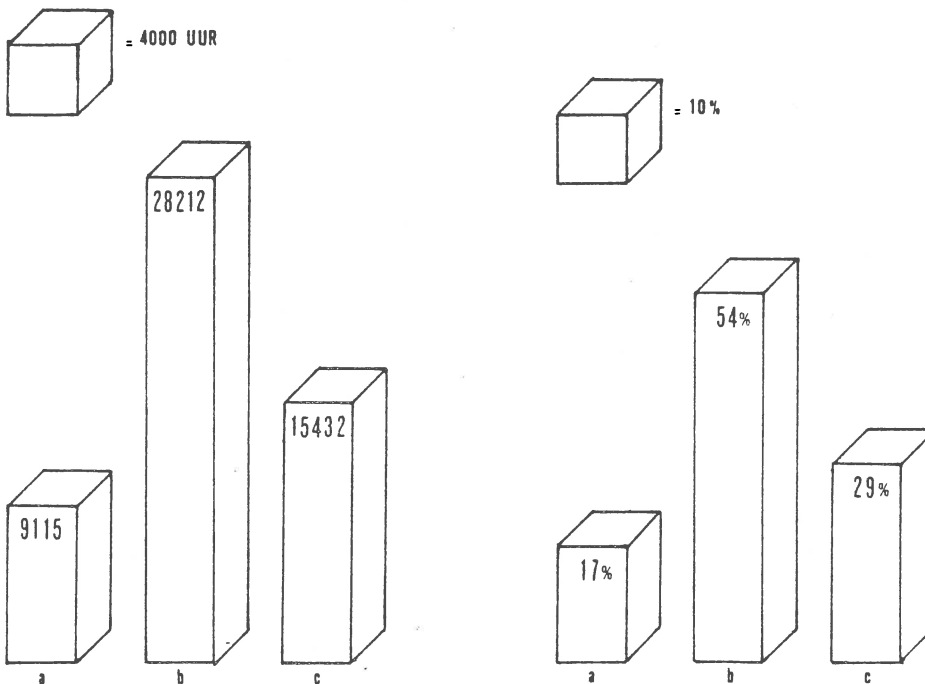
Het totaal aantal gezinnen van de thuishulpcentrales dat in 1986 hulp kreeg, verdeeld over drie vormen van hulp (absoluut en percentueel)

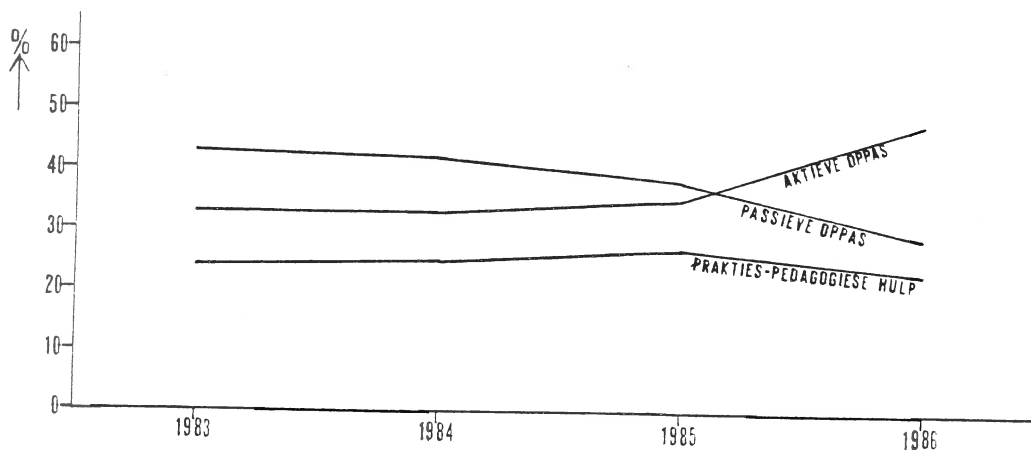
TABEL 2

Het totaal aantal uren hulp dat in 1986 door de thuishulpcentrales werd gegeven, verdeeld over de drie vormen van hulp (absoluut en percentueel)

a = PASSIEVE OPPAS
b = AKTIEVE OPPAS
c = PRAKTIES-PEDAGOGIESE HULP

GRAFIEK 2

Uit grafiek 2 blijkt dat de verdeling van de hulp over de drie hulpvormen niet bijster veel veranderd is in de vier onderzochte jaren. De daling van passieve oppas en de stijging van actieve oppas in de laatste twee jaar zou verklaard kunnen worden door een andere manier van registratie. Bij passieve oppas doe je al gauw iets extra's en taakverlichting of speelhulp klinkt toch beter dan passieve oppas.

4. De verdeling van vormen van handicap over de drie hulpvormen.

Als je hulp biedt aan gezinnen met een gehandicapt kind of gehandicapte huisgenoot, welke gehandicapten worden dan bereikt?

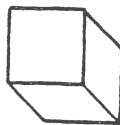
In tabel 3 wordt aangegeven hoe de verdeling van vier vormen van handicap onder de hulpvragers verdeeld is.

Het merendeel van de hulp gaat naar verstandelijk en meervoudig gehandicapten. De groep "anderszins gehandicapten" is een vergaarbak van handicaps die moeilijk onder één van de andere handicaps te plaatsen zijn. Ze zijn ook niet als aparte groep weergegeven, enerzijds omdat hun aantal afzonderlijk miniem is, en anderzijds omdat ze niet door alle thuishulpcentrales op identieke wijze zijn geregistreerd.

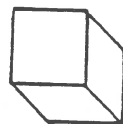
In tabel 4 is te zien hoeveel hulp van elke hulpvorm aan de verschillende groepen gehandicapten werd gegeven. Deze cijfers zijn op basis van zes in plaats van acht thuishulpcentrales tot stand gekomen. Bij twee centrales was de verdeling niet meer te achterhalen in de registratie.

De verdeling van de hulpvragers in de verschillende vormen van handicap (absoluut en percentageel).

- 100 HULPVRAGERS

= 10%

a - VERSTANDELIJK GEHANDIKAPT

b - LICHAMELIJK

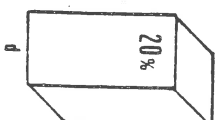
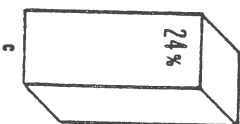
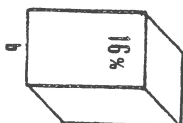
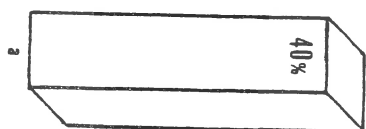
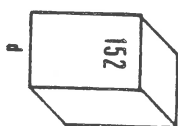
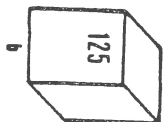
c - MEERVOUTDIG

d - ANDERSZINS

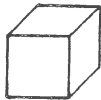
"

"

"

TABEL 3

 = 10 HULPVRAGERS

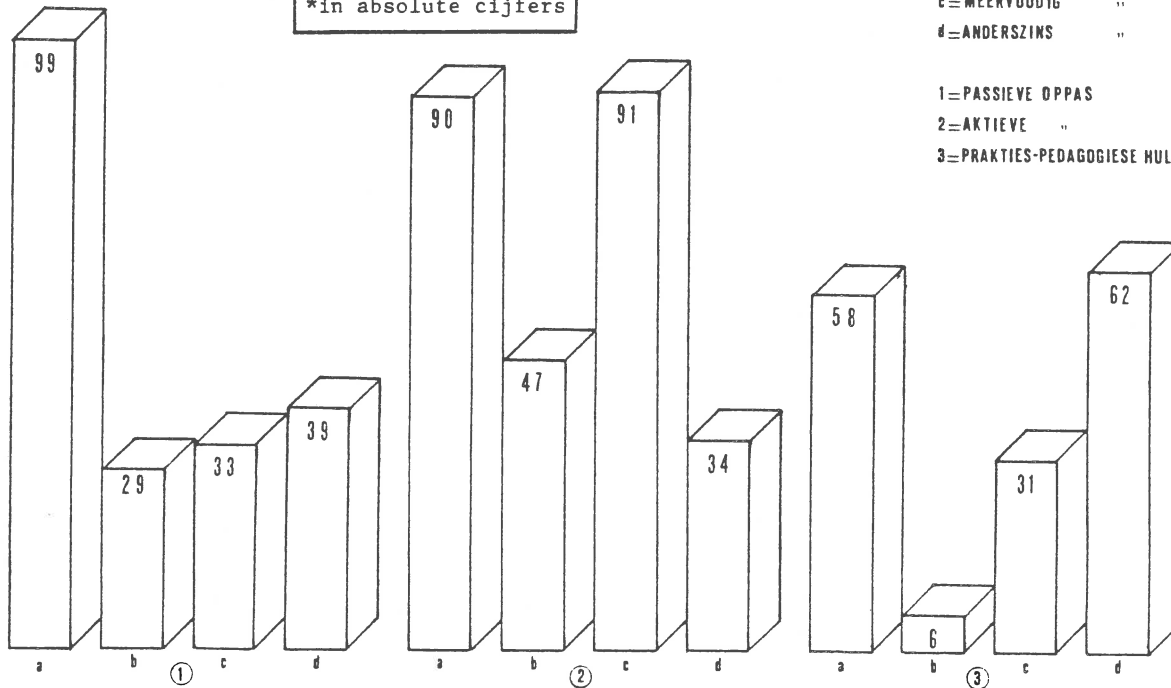
De verdeling van de handicaps van de hulpvragers over de drie soorten hulp, in 1986

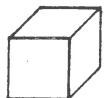
TABEL 4

a=VERSTANDELIJK GEHANDIKAPT
b=LICHAMELIJK
c=MEERVOUDIG
d=ANDERSZINS

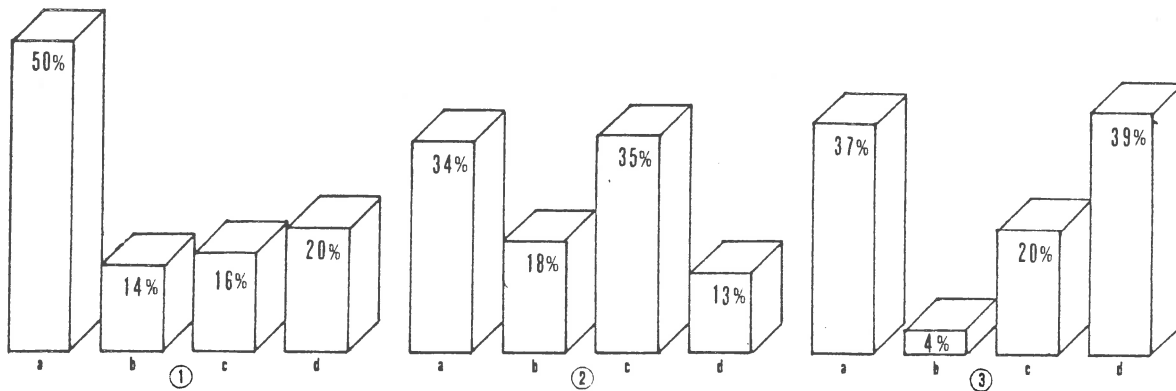
1=PASSIEVE OPPAS
2=AKTIEVE
3=PRAKTIES-PEDAGOGIESE HULP

*in absolute cijfers

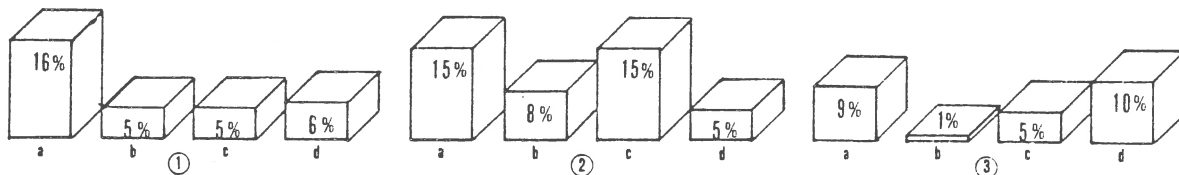

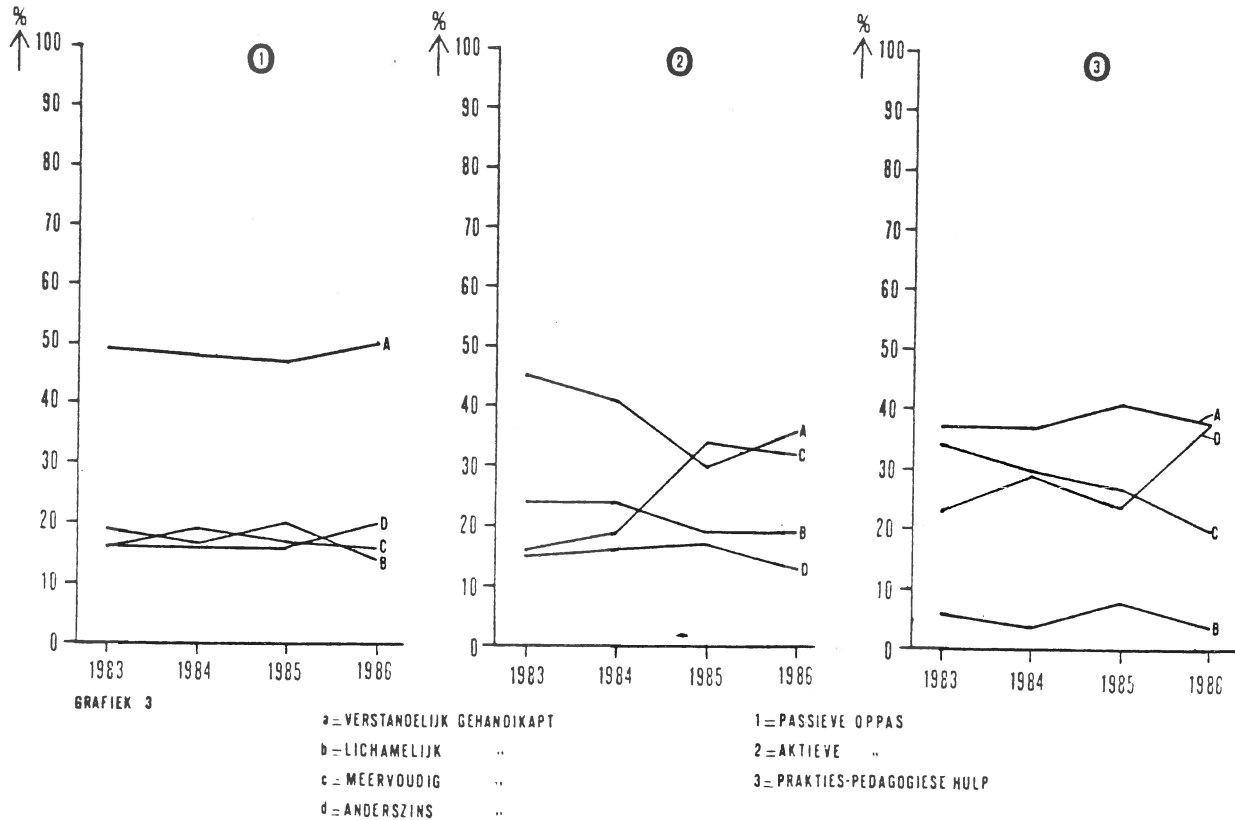
 = 10 %

*in percentages (elke hulpsoort is 100%)

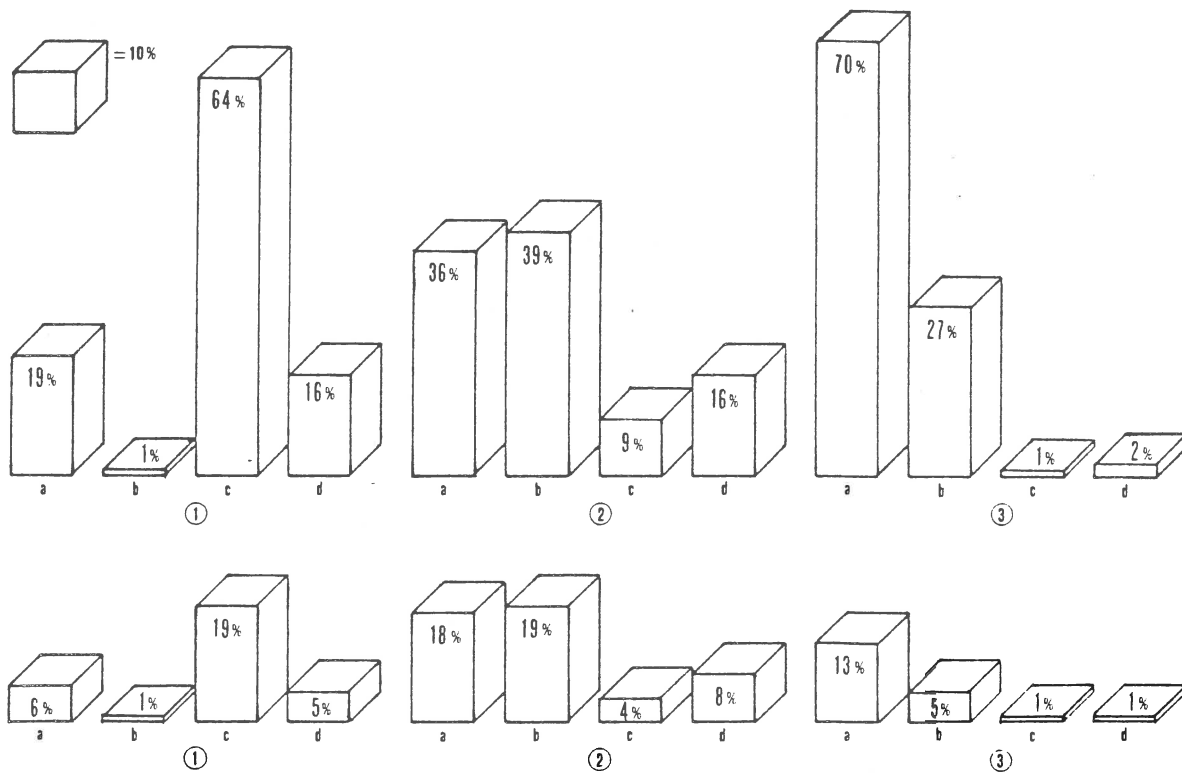
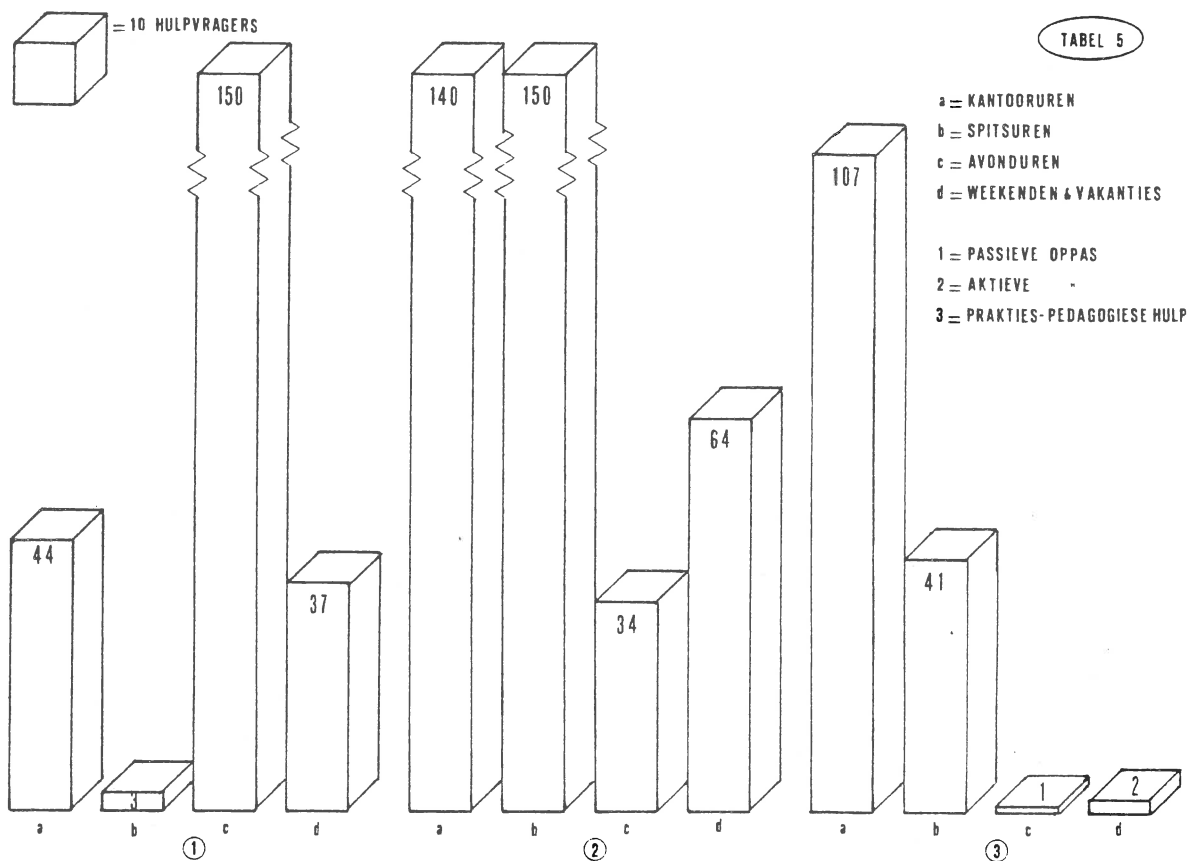
*in percentages (totale hulp is 100%)

Uit de grafiek (grafiek 3) valt geen duidelijke tendens af te lezen. De hulpvormen aan de verschillende groepen van gehandicapten schommelen wat, maar wijken niet veel af van hun lijn. Uitschieter is de passieve oppas aan verstandelijk gehandicapten, die de helft van de hulp voor rekening neemt, en de praktisch-pedagogische hulp aan lichamelijk gehandicapten, die zeer laag scoort. Gezinnen met een lichamelijk gehandicapt kind zullen in eerste instantie praktische hulp vragen, zoals aanpassingen van het huis en hulp bij therapeutische oefeningen.

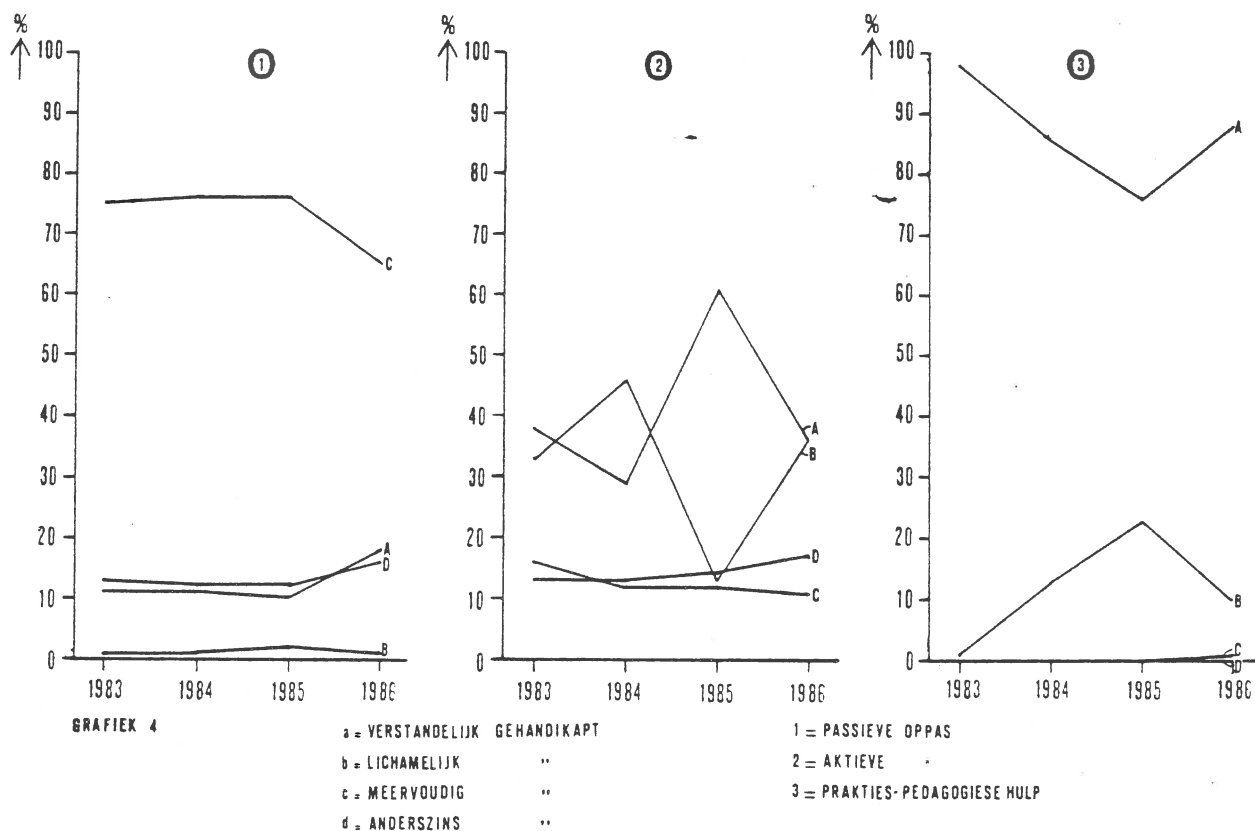
De verdeling van het hulpaanbod over de verschillende dagdelen

5. De verdeling van de tijdstippen van hulp over de drie hulpvormen.

Tabel 5 geeft aan op welk tijdstip van de dag de hulpvragers een bepaalde vorm van hulp kregen. Dat passieve oppas veel in de avonden en weekenden (gastgezinnen) wordt gegeven is niet verwonderlijk. Dat beide andere hulpvormen voornamelijk overdag gegeven worden is ook niet vreemd. Wat echter ons inziens wel onverwacht is, zijn de lage scores tijdens de "spitsuren".

Omdat huishulpcentrales destijds gestart zijn als aanvulling op de bestaande eerst-lijnsvoorzieningen, en omdat die instelling voornamelijk tijdens kantooruren werk(t)en, en omdat het rond het avondeten altijd spitsuur is in gezinnen, was onze verwachting niet geheel ongegrond. Dat dit niet uit de cijfers blijkt heeft twee oorzaken: sommige centrales geven geen hulp tijdens de "spitsuren" of slechts tot aan het avondeten, en een tweede is dat niet alle hulp tijdens "spitsuren" als zodanig geregistreerd staan, maar onder "kantooruren" of "overdag" vallen.

De ontwikkeling in de periode 1982 -1986 geeft ook hier weer een beeld van (soms flinke) schommelingen rond een stabiel gemiddelde. Echt duidelijke dalingen of stijgingen zijn er niet uit op te maken.

6. Konklusie

Uit het voorgaande blijkt dat de hulp die thuishulpcentrales bieden nog groeiende is, maar zeker niet explosief. De cijfers wijzen op een tussentijds plafond. De hulp zou verder kunnen stijgen wanneer meer mensen bereikt kunnen worden en wanneer er veranderingen optreden in doelgroep en hulp-pakket. Ook wordt duidelijk dat de vormen van hulp en de tijden dat hulp wordt geboden, gevarieerd zijn. Er wordt in principe die hulp geboden die gevraagd wordt.

HOOFDSTUK III

1. Doelgroep

Het uitgangspunt van alle projecten "praktische thuishulp" is uiteraard het gezin met het gehandicapte kind. Daarop stemt men het hulp-aanbod af. Echter, dit criterium is voor meerdere uitleg vatbaar. Tegenwoordig bestaan er zoveel varianten op het standaardgezin. Denk daarbij maar eens aan het communegebeuren, het één-oudergezin en woongemeenschappen. In een aantal thuishulpcentrales spreekt men daarom liever van "gezinnen met een gehandicapte huisgenoot".

Ook de term "kind" kunnen we in veel gevallen ruim nemen. Wie kan zich niet gevallen voor de geest halen, dat de gehandicapte tot laat in de volwassenheid thuis blijft wonen. Het ouder worden van de ouders kan dan een rede zijn om de thuishulpcentrale in te schakelen.

Het is van belang te bedenken dat naast de hulp, die specifiek voor de gehandicapte ingeroepen wordt, in veel gevallen die hulp ook aan overige gezinsleden gegeven kan worden.

Overall waar het knelt, doordat de aanwezigheid van de gehandicapte meer aandacht en zorg vergt, wordt dan hulp gegeven.

Een laatste dilemma dat aan dit criterium kleeft, is de term "gehandicapte". Een eensluidende definitie kan daarvoor niet gegeven worden. In dit onderzoek is uitgegaan van de volgende definitie; een gehandicapte is iemand die bij het verrichten van dagelijkse handelingen problemen ondervindt. Ook deze definitie is vaag en gebrekkig. De thuishulpcentrales brengen hier soms een nuance in aan. De Stichting Thuishulpcentrale Utrecht spreekt bijvoorbeeld over kinderen die extra zorg behoeven.

In de loop van het onderzoek bleek dat wat de doelgroep in theorie en praktijk bracht, soms kan verschillen.

Soms is men hier flexibel in en wordt de doelgroep aangepast, als er behoefte aan hulp binnen een bepaalde groep blijkt te bestaan. Op voorwaarde echter dat er voor deze groep geen andere mogelijkheden voor hulp binnen bereik zijn. De praktijk corrigeert de theorie dan. Soms echter houdt men vast aan de oorspronkelijke doelgroep. Anderen maken nu en dan een uitzondering voor mensen die buiten de boot dreigen te vallen.

Gorinchem:

Bij de Stichting Praktische Thuishulp in Gorinchem vallen onder de doelgroep gehandicapte kinderen in een gezinssituatie en hun familieleden.

Ook langdurig zieke kinderen kunnen aangemeld worden bij de stichting. Daarbuiten vallen de zelfstandig wonende gehandicapten.

VGGG Woerden

De Vereniging voor Gehandicaptenzorg van Gereformeerde Gemeenten neemt wat betreft de doelgroepbeschuwing een eigen plaats in. Zowel zelfstandig wonende gehandicapten als gezinnen met een gehandicapt kind en langdurig zieken vallen binnen de doelgroep van de VGGG. Ech-

ter, de eigen identiteit van de VGGG maakt dat zowel vrijwilligers als gezinnen in de meeste gevallen uit de eigen gemeente afkomstig zijn. In die zin is de doelgroep beperkt. Niet-gemeenteleden worden niet uitgesloten van hulp.

ZHE Spijkenisse

Bij de Stichting Praktische Thuishulp Zuidhollandse Eilanden vallen alle eerdergenoemde categorieën binnen de doelgroep.

Rijnmond

Hetzelfde geldt voor de Stichting Thuishulp Rijnmond. Ook hier vallen de categorieën binnen de doelgroep.

Haarlem

In Haarlem wordt in principe hulp verleend aan alle categorieën. Echter, men maakt hierbij het voorbehoud dat in de praktijk zelfstandig wonende gehandicapten weinig aanspraak maken op het hulpaanbod van de praktische thuishulp.

Nijverdal

Het zwaartepunt van de doelgroep in Nijverdal ligt bij de gehandicapte in de gezinssituatie. Zelfstandig wonende gehandicapten en langdurig zieken vallen in principe buiten de doelgroep, maar in de praktijk worden deze groepen niet afgewezen.

Utrecht

Men gaat in Utrecht uit van het gehandicapte kind in het gezin. Men bouwt de doelgroep dan uit naar familieleden van de gehandicapte en langdurig zieke kinderen. De zelfstandig wonende gehandicapte wordt slechts bij uitzondering opgenomen in het hulpcircuit.

Dordrecht

In Dordrecht vallen alle categorieën binnen de doelgroep. Voor zelfstandig wonende gehandicapten is slechts plaats bij de los van de thuishulp georganiseerde oppascentrale. Men heeft een plaats ingeruimd in de doelgroep voor langdurig zieken (ook volwassenen).

De verschillen tussen de thuishulpprojecten zijn eigenlijk vrij klein. Dit is logisch, gezien het feit dat de te onderzoeken projecten vooraf geselecteerd zijn op o.a. samenvallende doelgroepen. Dit betekent; geen uitsluiting van een of andere categorie van gehandicapten, waar mogelijk invoeging van zelfstandig wonende gehandicapten en langdurig zieken.

2. Leeftijdsopbouw van de gehandicapten

De leeftijdsopbouw van de gehandicapten is opgenomen in het onderzoek, omdat dan ook een link gelegd kan worden naar de soort hulp waar in het projekt het zwaartepunt ligt. Zo kan voorzichtig geconcludeerd worden dat praktisch-pedagogische en kindgerichte hulp vooral gegeven wordt in de jongere leeftijdscategorie.

Waar echter de taakverlichting een prominente plaats inneemt, zie je vooral een piek bij de 5-15-jarigen. De cijfers waren echter te onbetrouwbaar om een betrouwbare correlatie te kunnen berekenen.

De verdeling van de klassen, zoals we die in tabel 6 weergeven, geldt alleen voor het jaar 1986. De aantallen gehandicapten zijn in de jaren '83, '84 en '85 in de meeste gevallen proportioneel gestegen.

Uit deze cijfers blijkt dat we de drie varianten binnen de thuishulp-projekten, die we al eerder gesignaleerd hebben, aardig kunnen onderscheiden.

Allereerst zijn er de vier Zuidhollandse projekten, waar het zwaartepunt bij de 0-5-jarigen ligt.

Als we deze tabel koppelen aan bijlage 3, zien we dat in deze projekten het meeste praktisch-pedagogische hulp gegeven wordt. Gecombineerd met de opmerking dat de categorie "anders gehandicapt" (waaronder ook nog niet duidelijk vastgestelde handicaps, de "niet-gediagnosticeerden" vallen) hier sterk vertegenwoordigd is, kun je de Zuidhollandse variant onderkennen.

Je kunt vervolgens het "Utrechts model" in de leeftijdsopbouw van de projekten Haarlem, Nijverdal en Utrecht ontdekken. De leeftijden- en de soorten hulp variëren veel meer.

De opbouw van de leeftijden bij de VGGG vertoont geen bepaalde lijn.

3. Samenwerkingsverbanden

Bij de rondgang langs de thuishulpprojekten is geprobeerd de stand van zaken met betrekking tot samenwerkingsverbanden met eerstelijnsvoorzieningen te inventariseren.

Er is daarbij onderscheid gemaakt tussen samenwerking met betrekking tot individuele gevallen en samenwerking op beleidsniveau, dus met betrekking tot invoering in eerstelijns.

We zullen in dit verslag per discipline proberen aan te geven om welke vorm van samenwerking het gaat en hoe die zich in de loop van de jaren '83, '84, '85 en '86 bij de projekten heeft ontwikkeld.

Voor de samenwerking met daarachter de invoeringsgedachte moet men in het achterhoofd houden dat voor de thuishulpprojekten een aantal voorwaarden gewaarborgd moeten blijven; laagdrempeligheid, betaalbaarheid en zorg op maat.

Eerstelijnsvoorzieningen die deze garantie zouden kunnen geven zijn kruiswerk en gezinszorg.

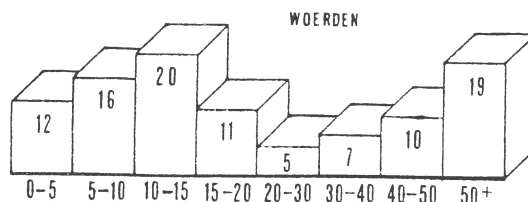
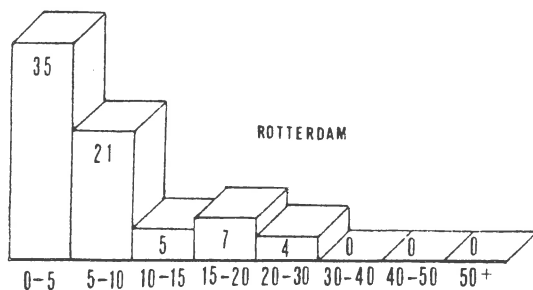
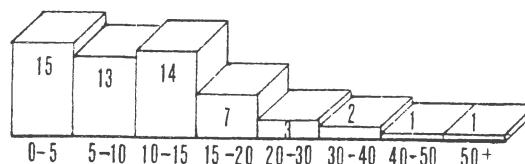
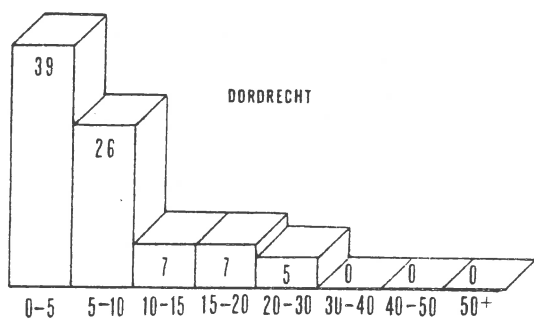
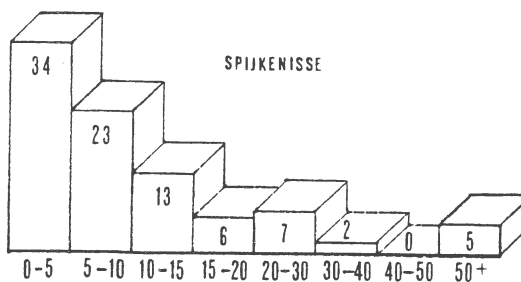
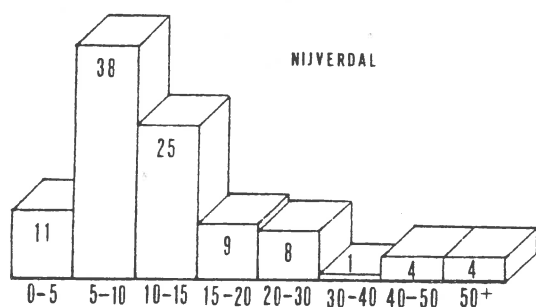
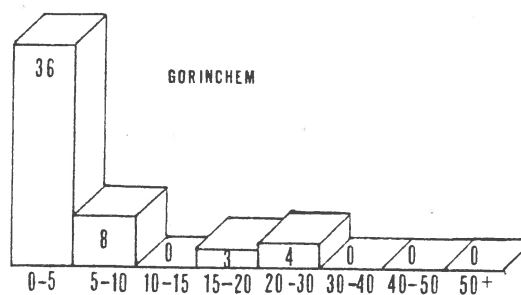
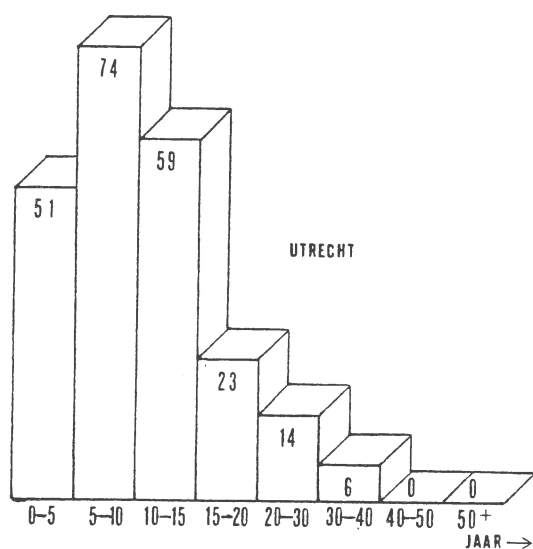
Vandaar dat alleen de voor de integratie van belang zijnde eerstelijnsvoorzieningen bij het onderzoek betrokken zijn.

Ook hebben we de samenwerking met een aantal voorzieningen die buiten de eerste lijn vallen onder de loep genomen, zoals SPD's, RIAGG's, al naar gelang er sprake was van samenwerking.

De leeftijdsopbouw van de hulpvragers
per thuishulpcentrale in 1986

 = 10 HULPVRAGERS

TABEL 6

a. Samenwerkingsverband met kruiswerk

Dordrecht

In het werkgebied van de stichting "Praktische Thuishulp Dordrecht" werkt men samen met de plaatselijke afdelingen van het kruiswerk. De samenwerking beperkt zich slechts tot het maken van werkafspraken over individuele gevallen en wordt "gering" genoemd. De samenwerking heeft zich in '83, '84, '85 en '86 niet ontwikkeld.

Utrecht

Er is samenwerking tussen kruiswerk en thuishulpcentrale Utrecht, maar kan beter "afstemming" genoemd worden. Er worden meestentijds hulpvragen over en weer doorverwezen. Deze samenwerking wordt "goed" genoemd. De inhoud van de samenwerking is in de loop der jaren nauwelijks veranderd. Er is een duidelijker accent komen te liggen op integratie. Ook in financieel opzicht heeft kruiswerk een bijdrage geleverd.

Haarlem

In Haarlem is er geen enkele sprake van samenwerking met kruiswerk.

Rijnmond

In Rijnmond werkt men slechts samen op de "werkvloer", dus bij het verwijzen van hulpvragen.

In 1986 is het overleg over individuele gevallen wat beter van de grond gekomen en is er sprake van een wisselwerking. Dit wordt door de PPT-coördinatrice als positief ervaren.

Zuidhollandse Eilanden

Op de Zuidhollandse eilanden heeft men contact met het districts-bureau en met de plaatselijke afdelingen van kruiswerk. Men maakt werkafspraken met elkaar, maar heeft verder geen beleidsmatig contact. De "werkvloer"-samenwerking wordt als positief ervaren.

VGGG-Woerden

Er wordt in Woerden geen melding gemaakt van samenwerking met kruiswerk.

Gorinchem

In Gorinchem hadden kruiswerk en het thuishulpproject beiden zitting in een integratie-platform in de jaren '83 en '84. In '85 is dit platform ontbonden door onduidelijke regelgeving van de overheid. Doel van dit platform was te komen tot nauwere samenwerking. Op wijkniveau werd er in alle jaren overleg gepleegd over individuele hulpvragen.

Nijverdal

In Nijverdal was er in de jaren '83, '84 en '85 alleen contact, daar waar het het doorverwijzen van hulpvragers betrof.

In '86 werd er een indicatiecommissie ingesteld, waardoor de samenwerking nauwer en positiever werd.

b. Samenwerkingsverband met gezinszorg

Dordrecht

In Dordrecht heeft men incidenteel met gezinszorg contact in zoverre het het maken van werkafspraken en het afstemmen van de hulpvraag betreft. De samenwerking vindt plaats op plaatselijk niveau en verbetert met het klimmen der jaren. Men begint dan duidelijk met het zoeken naar aansluiting.

Utrecht

Op plaatselijk niveau hield men zich tijdens contacten bezig met individuele hulpvragen. Beleidsmatig gezien wordt de samenwerking als matig ervaren. De samenwerking is in de jaren '83, '84, '85 en '86 niet of nauwelijks veranderd.

Haarlem

Tot en met 1985 is er geen sprake van enige samenwerking. In 1986 werd er aansluiting gezocht bij de gezinsverzorging, omdat de doelgroep en werkwijze van beide instanties het meest parallel liepen. er kwam op beleidsniveau een goede samenwerking van de grond. Op werkersniveau vond goed overleg plaats over individuele gevallen. dit alles was mede te danken aan het feit dat het thuis-hulpproject onderdak vond bij gezinszorg.

Rijnmond

De samenwerking tussen het huishulpproject en de gezinsverzorging ontwikkelt zich in de jaren '83, '84, '85 en '86 volgens een gestaag stijgende lijn. In 1983 blijft het bij doorverwijzen, in 1984 wordt er al meer overleg gevoerd, tot men in 1986 ook komt tot samenwerking op beleidsniveau.

Zuidhollandse Eilanden

Men heeft bij deze stichting op plaatselijk niveau met één afdeling van gezinszorg wel veel en goed contact, en met de andere vijf uit het werkgebied niet. Dit betreft doorverwijzen, afstemmen hulpvraag, etc.

VGGG-Woerden

Bij de VGGG voert men met gezinszorg overleg op landelijk niveau. Bij dit overleg worden inpassingsmogelijkheden afgetast. Op regionaal/gemeentelijk niveau worden individuele hulpvragen besproken.

Gorinchem

Ook gezinszorg uit de regio Gorinchem had zitting in het integratie-platform (zie a. samenwerkingsverbanden met kruiswerk). De samenwerking werd toen als prettig ervaren. Ook over individuele hulpvragen werd goed overleg gevoerd.

Nijverdal

In 1983 en 1984 werd begonnen met een voorzichtige kennismaking en hield men zich bij doorverwijzen. In 1985 werd een werkgroep gevormd van gezinszorg en het thuishulpproject.

Dit onttaardde in 1986 in een stuurgroep/indicatiecommissie, waarin ook de SPD vertegenwoordigd was. Deze samenwerking werd als positief ervaren.

c. Samenwerkingsverbanden met andere instellingen

Dordrecht

In 1985 heeft het thuishulpproject van Dordrecht onderdak gevonden bij de SPD. Naast afstemming zoeken met betrekking tot de hulpvragen, ging men nu ook op organisatorisch vlak samenwerken. Men vond bij huisartsen zeer weinig respons.

Utrecht

Met de SPD van de stad Utrecht onderhield men in '83, '84, '85 en '86 contact op het werkersniveau, dus met betrekking tot hulpvragen. In '86 kwamen er beleidsmatige besprekingen met inpassing, als doelstelling met SPD en kruiswerk van de grond. Het niveau van overleg is in de loop der jaren verschoven van stedelijk naar regionaal niveau.

Haarlem

Overleg met de SPD in Haarlem vindt hoofdzakelijk op lokaal niveau plaats en bestaat uit doorverwijzen en overleg over hulpvragen.

Rijnmond

De samenwerking met de SPD begon met doorverwijzen/verwijzen naar individuele gevallen en mondde uit in een vruchtbare samenwerking, ook op organisatorisch vlak. Deze samenwerking werd als zeer positief ervaren.

Spijkenisse

Hetzelfde verhaal geldt voor de Zuidhollandse eilanden, waar een officieel samenwerkingsovereenkomst met de SPD getekend werd.

VGGG-Woerden

Geen andere samenwerkingsverbanden gemeld.

Gorinchem

De SPD had in '83 en '84 ook zitting in het integratieplatform (zie a.). bovendien was iemand van de SPD vertegenwoordigd in het bestuur, wat overleg makkelijker en bevredigender maakte.

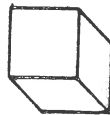
Nijverdal

Tot 1986 bleef het contact beperkt tot doorverwijzen en in 1986 kreeg de SPD een plaatsje in de indicatiecommissie (zie b.).

Er is nu al aardig wat gezegd over de formele kant van de contacten. Het is in ieder geval een kleine indicatie van de stand van zaken. De inhoudelijke kant is nog niet ter sprake geweest bij deze bespreking. We willen proberen dit in het 2e deel van ons onderzoek, dat meer kwalitatief gericht zal zijn, terug te laten komen.

4. Tabel 7 en 8 geven een overzicht van de werkers in de thuishulpcentrales

De betaalde krachten van de thuishulpcentrales (coördinerende en administratieve krachten; orthopedagogen) zijn in aantal uur per week aangegeven, omdat vaak parttime gewerkt wordt (tabel 7). De vrijwilligers zijn in aantallen weergegeven, en ook hier valt op dat het aantal "gespecialiseerde" vrijwilligers (met een bepaalde kindgerichte opleiding of hoeveelheid ervaring) in de Zuidhollandse centrales hoger ligt dan bij de andere vier, die meer met voornamelijk "algemene" vrijwilligers (waar geen andere eis aan wordt gesteld dan die hulp te bieden die gevraagd wordt) werken.

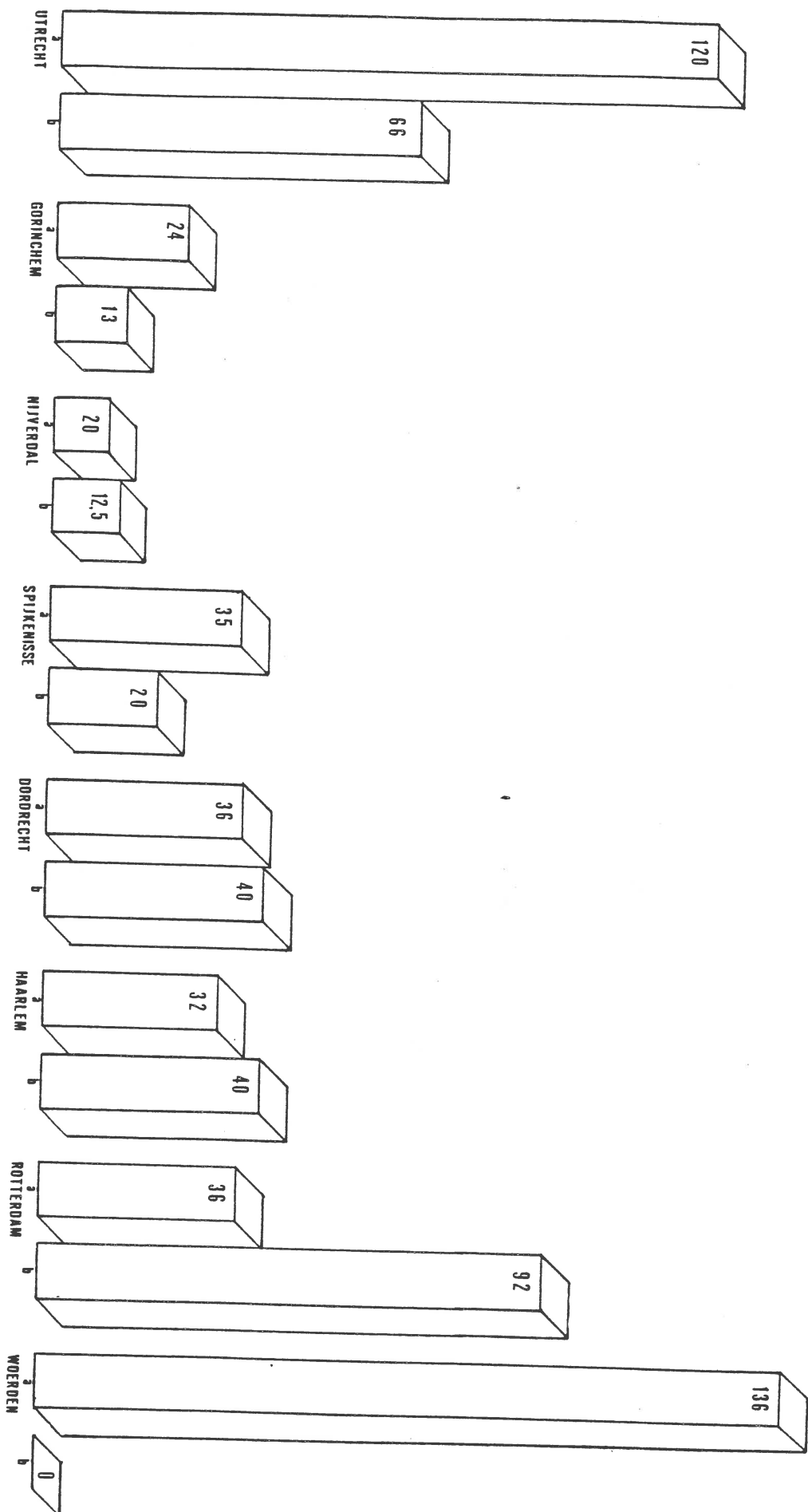

- 10 uur

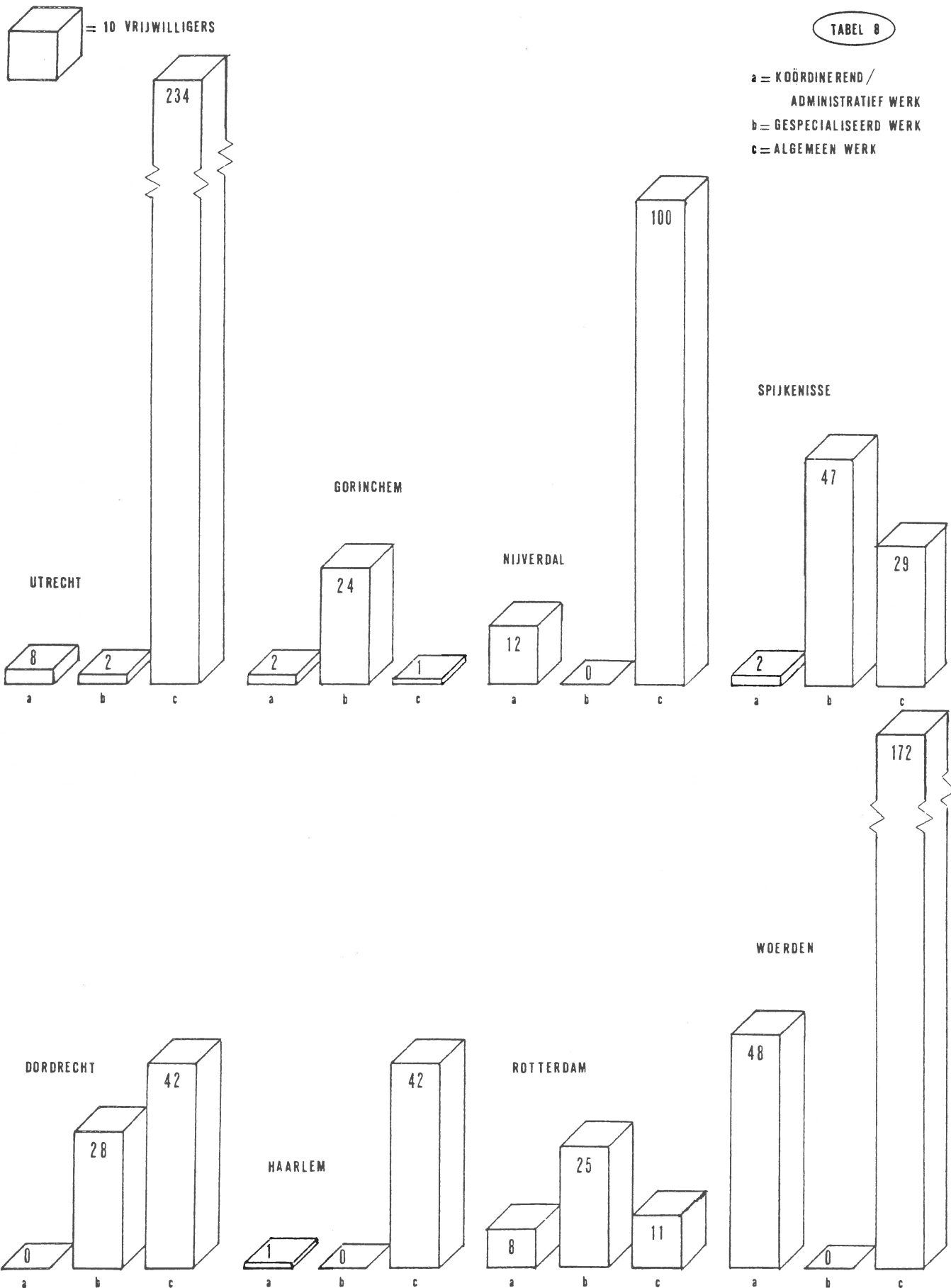
a. KODRIMEREND / ADMINISTRATIEF WERK
b. GESPECIALISEERD WERK

De betaalde krachten van de thuis hulpcentrales
in 1986, uitgedrukt in aantal uur per jaar

TABEL 7

Overzicht van het aantal betaalde uren en het aantal vrijwilligers van de acht thuishulpcentrales in 1986 (absoluut en percentueel)

HOOFDSTUK IV

Verkenning van een financiële vertaling

W.J. van Minnen
projekt-funktionaris NIPTEL

a. Inleiding

Het onderzoek levert ons gegevens over de aantallen gezinnen die gebruik maken van de onderzochte thuishulpprojecten. De cijfers zijn tot op heden het enige beschikbare cijfermateriaal op grond waarvan "iets" te zeggen valt over de omvang, het volume van de vraag naar praktische thuishulp. Dit cijfermateriaal gebruiken om tot een kostenberekening te komen voor praktische thuishulp is een gewaagde exercitie. Niettemin wordt hier een poging gedaan. Iedere lezer kan zelf de beperkte waarde ervan vaststellen. Dat het opzetje toch gemaakt wordt is vooral om de organisaties van wie gevraagd wordt zich verantwoordelijk te maken voor praktische thuishulp, zoals gezinsverzorging, kruiswerk en financiers, enig inzicht te geven in de omvang van het probleem dat op hun bord gelegd wordt. Elk volgend onderzoek kan grondiger en breder zijn.

b. Keuzen

Bij het vertalen van de gevonden gegevens in guldens worden twee varianten uitgewerkt.

De ene is de berekening van de kosten van praktische thuishulp, uitgaande van de gemiddelden van de acht projecten.

De tweede gaat uit van de gevonden maxima, dat wil zeggen het gevonden maximum aantal gezinnen per 100.000 inwoners en het maximale aantal uren per gezin dat hulp gegeven wordt. Hier worden dus cijfers van twee verschillende projecten gecombineerd.

Verder hebben de cijfers van de acht projecten vooral betrekking op vrijwilligerswerk.

In de berekening is alleen de passieve oppashulp als vrijwilligerswerk berekend. Daarvoor worden alleen overheadkosten als stelpost opgenomen. Alle overige hulp wordt gerekend alsof het wordt uitgevoerd door betaalde mensen met een MBO-opleiding en met salaris volgens no. 18 van de CAO Welzijn. Dit is gedaan omdat het vrijwilligerswerk van de projecten geen principiële of werkinhoudelijke grond heeft. Het is vooral omdat de projecten financieel niet in staat zijn de thuishulpen te betalen, dat er nu zoveel vrijwilligerswerk wordt gedaan. Op de lange duur is dat voor het gros van de hulpvragen geen wenselijke zaak.

Opgemerkt moet worden dat de onderzochte projecten hoofdzakelijk hulp bieden aan OUDERS met een gehandicapt kind. De gevonden cijfers laten dus de thuishulp aan zelfstandig wonende gehandicapte mensen buiten beeld.

c. Berekening

1. Kostenberekening uitgaande van gevonden GEMIDDELDEN

Per 100.000 inwoners krijgen gemiddeld 31 gezinnen hulp.
Per gezin wordt gemiddeld 83 uur hulp geboden.
Per 100.000 inwoners wordt dan gemiddeld 2573 uur praktische
thuishulp geboden.
Deze 2573 uur is in drie categorieën uit te splitsen volgens de
gevonden verhouding op blz. 11.

De gevonden verhouding toegepast op de 2573 uur geeft het volgende
beeld:

17,5 %	passieve oppashulp	450 uur
53,42%	aktieve oppashulp	1374 uur
29,24%	prakt. pedag. hulp	752 uur
100,16%		2576 uur

Een fulltime functie wordt gesteld op 40 weken x 38 uur effectief
= 1520 uur per jaar.

Voor actieve oppashulp is dan een 0,9 formatieplaats nodig per 100.000 inwoners. Schaal 18 CAO Welzijn	f	46.549,00
Voor ped. praktische thuishulp 0,5 formatieplaats schaal 18	"	25.861,00
	f	72.410,00
25% overheadkosten	"	18.100,00
Sub totaal	f	90.510,00
Organisatie passieve oppas e.d.	"	9.490,00
Kosten voor praktische thuishulp	f	100.000,00
		=====

Per 100.000 inwoners uitgaande van de gemiddelden zoals gevonden
bij het volume-onderzoek bij acht projecten praktische thuishulp.

2. Kostenberekening uitgaande van de gevonden MAXIMA

Per 100.000 inwoners krijgen maximaal 50 gezinnen hulp (Utrecht).
Per gezin wordt maximaal 149 uur thuishulp geboden (Gorkum).

Per 100.000 inwoners wordt dan maximaal 7450 uur praktische thuis-
hulp geboden.

Deze 7450 uur wordt volgens de gevonden gemiddelde verhouding ver-
deeld.

Dat geeft het volgende beeld:

17,5 %	passieve oppashulp	1304 uur
53,42%	aktieve oppashulp	3978 uur
29,24%	prakt. pedag. hulp	2178 uur
100,16%		7450 uur

Een fulltime funktie wordt vastgesteld op 40 weken x 38 uur effek-
tief = 1520 uur per jaar.

Voor actieve oppashulp is dan een 2,6 formatieplaats
nodig per 100.000 inwoners.

f 134.477,00

Voor ped. praktische thuishulp 1,4 formatieplaats
nodig

" 72.410,00

Subtotaal

f 206.887,00

25% overheadkosten

" 51.721,00

Organisatiekosten voor passieve oppas e.d.

f 258.608,00

" 11.392,00

Kosten voor praktische thuishulp

f 270.000,00

=====

Per 100.000 inwoners, uitgaande van maxima, zoals gevonden in het
volume-onderzoek.

HOOFDSTUK V

1. Onderzoektechnische retrospectie

a. De start

Omdat de materie van het gebied ons vrij onbekend was, zijn we de onderzoeksperiode gestart met een inlees-sessie. We hebben ons verdiept in een aantal nota's en artikelen om een idee te krijgen hoe het gebied eruit ziet.

b. Concept en kritiek

Vervolgens zijn we aan de hand van de opgedane kennis gaan "brainstormen" om daarna de verzamelde items te selecteren op belangrijkheid. Het inperken van het aantal items bleek bitter noodzakelijk, omdat het tijdsbestek waarin het onderzoek plaats moest vinden weinig speelruimte toeliet. De afgeslankte vorm van de itemlijst werd een bundeling van vragen rondom de vraagstelling waarmee we gestart waren: Hoeveel huishoudens per 100.000 inwoners vragen praktische thuishulp?

Aangezien we niet zeker waren van de relevantie van de vragen en bovendien niet wisten of de gewenste informatie inderdaad boven tafel zou kunnen komen, koppelden we ons concept van de vragenlijst terug naar de praktijk. We legden tijdens een PPPT-vergadering de vragen voor aan de te onderzoeken thuishulpcentrales en vroegen om (opbouwende) kritiek. Al snel bleek dat ons jeugdig enthousiasme wat getemperd zou moeten worden. Men verwachtte dat het moeilijk zou kunnen worden om alle cijfers op tafel te krijgen, zoals wij die wilden hebben. We hebben echter, op wat kleine veranderingen na, onze oude indeling aangehouden. De reden hiervoor was, dat we liever later veranderingen wilden aanbrengen, dan al meteen het kind met het badwater weg te laten lopen. We konden tenslotte toen nog niet overzien welke informatie wel en welke niet voorhanden zou zijn.

c. Vragenlijst-constructie

Aan de hand van het herziene concept zijn we de definitieve vragenlijst gaan samenstellen (zie bijlage 1).

We hebben bewust voor een tabellen-vorm gekozen, omdat het in dit deel voornamelijk om cijferwerk gaat. Dit vergemakkelijkt het invullen aanzienlijk en geeft snel een overzicht over verhoudingen, verbanden, etc.

d. Op stap

Woensdag 8 april bezochten we het eerste projekt. We wilden de eerste keer met z'n drieën gaan om een standaardinvulprocedure te ontwikkelen. We kwamen tot een taakverdeling, die er als volgt uitzag; één van ons neemt de leiding van het gesprek, vult ook de definitieve lijst in en één persoon maakt aantekeningen.

Als er zich problemen voordoen nemen we samen een beslissing.

Deze taakverdeling voldeed prima. De aantekeningen bleken hard nodig bij het uitwerken van de gegevens.

Een aantal gegevens bleken nog niet direct voorhanden, ondanks dat er een brief was verstuurd voor het bezoek plaatsvond.

Ieder van ons nam daarom voor twee of drie huishulpprojecten de eindverantwoordelijkheid voor de compleetheid van gegevens.

e. Problemen

De inhoudelijke problemen die we tegenkwamen dwong ons tot het nemen van een aantal beslissingen op het inhoudelijke vlak. Kort gezegd kwam dat hier op neer:

- 1) We konden niet van alle huishulpcentrales alle cijfers over de jaren '83, '84, '85 en '86 te pakken krijgen. We hebben daarom 1986 als basis genomen en daar een uitgebreid cijferoverzicht van gegeven. Voor de jaren daarvoor geven we slechts een trend aan.
- 2) We hebben niet alle tabellen helemaal in kunnen vullen. Soms bleken de uren niet geregistreerd, meestal bleken de combinaties soort hulp en handicap en soort hulp en dagdelen niet in de boeken voor te komen.
Dit noodzaakte ons om een aantal projecten met onbetrouwbare (schattings)cijfers uit te sluiten. Dat betekent natuurlijk een flinke stap terug.
We meenden echter beter "eerlijke" cijfers dan "schattingcijfers" te kunnen geven, gezien het absolute karakter van cijfermateriaal. Waar dit van toepassing is, hebben we vermeld om welke projecten het gaat.
- 3) We zijn begonnen met de soorten hulp in vier categorieën te verdelen. Veel projecten bleken een andere naamgeving en dus een andere indeling te hanteren, waardoor we in de knoop raakten. Uiteindelijk bleek dat de indelingen van de projecten wel in drie categorieën onder te brengen waren. Deze categorieën zijn geworden:
 - passieve oppas
 - actieve oppas
 - prakt. pedagogische hulpVoor de betekenis en inhoud van deze termen zie "verklarende woordenlijst".
- 4) De indeling van de soorten handicaps hebben we in eerste instantie overgelaten aan de projecten zelf, waarbij we nauwkeurig vermeldden wat voor handicaps daarbij hoorden.
Vervolgens hebben we dat alles bij elkaar gevoegd en zelf een klasse-indeling gemaakt. Voor de inhoud van onze verdeling zie "verklarende woordenlijst".
- 5) Bij het samenstellen van de vragenlijst hebben we een vraag toegevoegd, waarbij we van te voren al dachten daar geen antwoord op te kunnen krijgen, namelijk het aantal gezinnen en het aantal gehandicapten in de regio.

f. Analyse en verwerking van gegevens

Na wat geworsteld te hebben met de bovenstaande problemen en er een voor ons bevredigende oplossing voor gevonden te hebben, konden we aan de slag.

We willen met deze cijfers, dat moge nadrukkelijk gesteld worden, slechts een indicatie geven van de stand van zaken bij de projecten. We hebben de cijfers ook in deze vorm gegoten om het voor het oog direct duidelijk te maken waar het over gaat. Wij hopen dat onze poging is geslaagd.

2. **Onderzoekstechnische retrospectie.**
Aanzetten tot verder onderzoek

De opzet van dit volume-onderzoek was om een kwantitatief overzicht te verkrijgen van de omvang van praktische thuishulp op regionaal niveau, met omrekening naar landelijke cijfers.

Daarvoor is een onderzoek gedaan bij acht regionale centrales, die door hun verscheidenheid dermate representatief worden geacht dat zij met elkaar een indicatie kunnen geven van de praktische thuishulp in z'n totaal.

Cijfers zijn verzameld, waar het o.a. het aantal uren, het aantal gezinnen en het aantal inwoners van de regio's betreft. De hoofdvraag hierbij was, zoals eerder aangegeven is, hoeveel gezinnen per 100.000 inwoners om thuishulp vragen.

Tevens zijn cijfers verkregen over het aantal vrijwilligers, beroepskrachten en de leeftijdsopbouw.

Deze cijfers houden direct verband met de verschillende soorten handicaps, soorten hulpvragen en het hulpaanbod. Ook komen er zaken als samenwerking en afstemming met bijvoorbeeld het kruiswerk en de gezinsverzorging uit het onderzoek naar voren.

Zoals het hoort in een kwantitatief onderzoek, ging het er in het NIP-TEL-volume-onderzoek hoofdzakelijk om de cijfers op tafel te krijgen.

Toch roept de gehele problematiek van het onderwerp Praktische Thuishulp en het werken aan zo'n kwantitatief onderzoek nogal wat vragen op, die nou niet direct geëigend zijn om in dat kwantitatieve deel aan bod te laten komen.

Zaken als criteria (per thuishulpcentrale) om iemand gehandicapt te noemen, de infrastructuur van de regio met daarin de thuishulpcentrale (bereikbaarheid, laagdrempeligheid) en vragen van sociologische aard moeten nog verder uitgediept worden om achter de cijfers de mensen te zien, hun emoties, de dagelijkse werkelijkheid en de perspectieven van waarin zij werken.

Maar ook de perspectieven van de gehandicapten zelf mogen niet over het hoofd gezien worden; Hoe verloopt hun integratie in de samenleving door de verschuiving van intra-murale- naar extra-murale verzorging? Dit alles geeft aanleiding tot verder onderzoek.

Het ligt inderdaad in onze bedoeling om binnenkort een kwalitatief vervolgonderzoek over het onderwerp praktische thuishulp te verrichten. Daarin komen naast de bovenvermelde onderwerpen dingen aan de orde als een "sociale kaart" van de regio, waarin aandacht voor verdeling van beroepssectoren en sociaal-economische klassen. Maar ook zaken als publiciteit, informatiesteunpunten, intramurale instellingen en recreatie voor gehandicapten zullen belicht worden.

Tenslotte zal ook de organisatorische zijde van de thuishulpcentrales en het personeelsbeleid aan bod komen.

Dit zijn maar enkele grepen uit de onderwerpen, die in een kwalitatief vervolgonderzoek naar voren moeten komen. Maar ze zijn wel belangrijk genoeg om even genoemd te worden, om zo een globale indruk te geven van hetgeen nog te wachten staat.

NAWOORD

Na, en los van alle cijfers en letters willen wij als onderzoekers nog even wat persoonlijke noten aan ons verslag toevoegen.

Wij hebben met plezier aan het onderzoek gewerkt, ondanks de oneffenheden die we op ons pad tegenkwamen. We waren namelijk nogal voortvarend te werk gegaan met het opstellen van de vragenlijsten; we wilden graag veel weten. In de praktijk werd onze sneltrein af en toe gedwongen te gaan boemelen. Het verschil tussen theorie en praktijk, wij, als academisch geschoolden, en de thuishulpgevers, als hardwerkende praktici, kwam dan duidelijk naar voren.

Edoch wij gingen met goede moed verder. In meerdere opzichten hebben wij van ons onderzoek kunnen leren. Wij kijken dan ook met positieve blik terug en vooruit.

Tenslotte willen we niet nalaten om de mensen, die ons met raad en daad bijstonden, te bedanken.

Als eerste willen we Wim van Minnen noemen, coördinator van het NIPTEL-project, en als zodanig onze opdracht- en raadgever. In hem vonden we een welwillend en toch ook kritisch gedreven persoon, die ons nogal eens van waardevol advies voorzag.

Verder noemen we binnen de SDG nog Elise Rijke, Wil de Jong en Madelon Kapteyn die we bedanken voor hun secretariële werk, het advies, het beschikbaar stellen van werkruimte en het wegwijs maken in de keuken van de Stichting.

Voorts willen we onze onderzoeksbegeleider van de Vakgroep Ontwikkeling en Socialisatie van de Faculteit der Sociale Wetenschappen, Ed Spruijt, bedanken voor zijn adviezen op methodologisch gebied, die voor een goed technisch verloop van het onderzoek nodig waren.

Tenslotte zijn we Jannie van den Boogaard zeer erkentelijk voor het typen van ons verslag, wat ons veel tijd bespaard heeft, die we hard nodig hadden.

BIJLAGEN
=====

vragenlijst voor

THUISHULPCENTRALES

t.b.v.

VOLUME-ONDERZOEK

naar

thuishulpcentrales

feb-mei 1987

naam thuis hulpcentrale:

naam geïnterviewde:

naam interviewer:

datum:

plaats:

1. Welke vorm van hulp werd verleend, op welke tijden en in hoeveel uren per jaar?

TABEL 1: Verleende hulp in aantal uren per jaar uitgedrukt

1 9 8 3

3 thc's	KANTOOR UREN (9-5)	SPITS UREN (4-8)	AVOND UREN (7-12)	WEEKEND DAGEN	TOTAAL
PASSIEVE OPPAS			5740	256	5996
AKTIEVE OPPAS	4600	2950		216	7766
PRAKTISCH/ PEDAGOGISCHE HULP	7150	200			7350
TOTAAL	11750	3150	5740	472	21112

AANTAL UREN TOTAAL —

1 9 8 4

3 thc's	K.U.	S.U.	A.U.	WEEKEND DAGEN	TOTAAL
PASSIEVE OPPAS		24	6696	208	6928
AKTIEVE OPPAS	7375	1500		363	9238
PRAKTISCH PEDAGOGISCHE HULP	8900	1450		24	10374
TOTAAL	16275	2974	6696	595	26540

AANTAL UREN TOTAAL —

Ruimte voor aantekeningen:

3 thc's	KANTOOR UREN (9-5)	SPITS UREN (4-8)	AVOND UREN (7-12)	WEEKEND DAGEN	TOTAAL
PASSIEVE OPPAS			4260	128	4388
AKTIEVE OPPAS	9700	1200		354	11254
PRAKTISCH/ PEDAGOGISCHE HULP	10275	1150		158	11583
TOTAAL	19975	2350	4260	640	27225

AANTAL UREN TOTAAL ———

3 thc's	K.U.	S.U.	A.U.	WEEKEND DAGEN	TOTAAL
PASSIEVE OPPAS			6030	128	6158
AKTIEVE OPPAS	5350	2450		470	8270
PRAKTISCH PEDAGOGISCHE HULP	11075	2000		8	13083
TOTAAL	16425	4450	6030	606	27511

AANTAL UREN TOTAAL ———

Met PASSIEVE OPPAS bedoelen we een avondje " zitten oppassen", zonder veel verzorgende, spel-, of andere activiteiten.

Met TAAKVERLICHTING bedoelen we taken in het gezin die van huishoudelijke, verzorgende aard zijn. Dat kan b.v. naaihulp, voedhulp zijn.

Met KINDGERICHTE HULP bedoelen we activiteiten MET het gehandicapte of (een van de andere) kinderen.

Met PEDAGOGISCHE HULP (PRAKTISCH) bedoelen we dat voor deze vorm van hulp

een zekere mate van deskundigheid vereist is. Het staat onder begeleiding van

een ter zake deskundig zijnde persoon of team. Dit kunnen b.v. studenten

HBO-J of pedagogiek zijn met een bepaalde affektie voor het werkveld zijn.

P.S. wel vermelden als het om een stage gaat.

2. Hoe zijn de verschillende vormen van handicap verdeeld over de verschillende soorten geboden hulp, uitgedrukt in aantal gezinnen

TABEL 2: Geboden hulp en handicap van de hulpvrager

1983

3 thc's	a verstande- lijk ge- handikapt	b lichamel- ijk ge- handikapt	c meervoudig gehandi- kapt	d anderzins gehandikapt	.TOT
PASSIEVE OPPAS	56	22	18	18	114
AKTIEVE OPPAS	44	23	16	15	98
PRAKTISCH/ PEDAGOGISCHE HULP	90	47	82	34	253
TOTAAL	190	92	116	67	465

TOTAAL AANTAL G

1984

3 thc's	a	b	c	d	.TOT
PASSIEVE OPPAS	61	22	24	20	127
AKTIEVE OPPAS	46	27	21	18	112
PRAKT PEDAG. HULP	17	2	12	8	39
TOTAAL	124	51	57	46	278

TOTAAL AANTAL G

TABEL 2 (vervolg)

8 5

3 the's	^a verstande- lijk ge- handikapt	^b lichamel- lijk ge- handikapt	^c meervou- dig ge- handikapt	^d andere szins gehandikapt	TOTAAL
PASSIEVE OPPAS	55	23	20	19	117
AKTIEVE OPPAS	43	28	49	25	145
PRAKTISCH/ PEDAGOGISCHE HULP	31	6	20	18	75
TOTAAL	129	57	89	62	337

TOTAAL AANTAL GEZINNE

8 6

	a.	b.	c.	d.	TOTAAL
PASSIEVE OPPAS	99	29	33	39	200
AKTIEVE OPPAS	90	47	82	34	253
PRAKT PEDAG. HULP	58	6	31	57	152
TOTAAL	247	82	140	130	605

TOTAAL AANTAL GEZINNE

3. Welke hulp werd geboden, en op welke dagdelen?

TABEL 3: GEBODEN HULP & DE DAGDELEN

1 9 8 3

5 thc's	KANTOOR UREN (9-5)	SPITS UREN (4-8)	AVOND UREN (7-12)	WEEKEND	DAGEN	T
PASSIEVE OPPAS	22	2	153	26		2
AKTIEVE OPPAS	60	53	25	21		15
PRAKTISCH- PEDAGOGISCHE HULP	123	2	0	2		1
TOTAAL	205	57	178	49		4

AANTAL GEZINNEN TOT

1 9 8 4

5 thc's	K.U.	S.U.	A.U.	WEEKEND	DAGEN	T
PASSIEVE OPPAS	27	3	169	28		2
AKTIEVE OPPAS	56	91	24	25		10
PRAKTISCH PEDAGOGISCHE HULP	136	20	0	2		1
TOTAAL	219	114	193	55		5

AANTAL GEZINNEN TOT

Ruimte voor aantekeningen:

TABEL 3; geboden hulp en dagdelen

5 tmc's	KANTOOR UREN (9-5)	SPITS UREN (4-8)	AVOND UREN (7-12)	WEEKEND	DAGEN	TOTAAL
PASSIEVE OPPAS	21	4	154	25		204
	130	28	26	30		214
PRAKTISCH/ PEDAGOGISCHE HULP	140	43	0	2		185
TOTAAL	291	75	180	57		603

AANTAL GEZINNEN TOTAAL

7 tmc's	K.U.	S.U.	A.U.	WEEKEND	DAGEN	TOTAAL
PASSIEVE OPPAS	41	3	148	37		229
	118	116	34	54		322
PRAKTISCH PEDAGOGISCHE HULP	155	17	1	2		175
TOTAAL	314	136	183	93		726

AANTAL GEZINNEN TOTAAL

Met PASSIEVE OPPAS bedoelen we een avondje "zitten oppassen", zonder veel verzorgende, spel-, of andere activiteiten.

Met TAAKVERLICHTING bedoelen we taken in het gezin die van huishoudelijke, verzorgende aard zijn. Dat kan b.v. naaihulp, voedhulp zijn.

Met KINDGERICHTE HULP bedoelen we activiteiten MET het gehandicapte of (een van de andere) kinderen.

Met PEDAGOGISCHE HULP (PRAKTISCH) bedoelen we dat voor deze vorm van hulp

een zekere mate van deskundigheid vereist is. Het staat onder begeleiding van

een ter zake deskundig zijnde persoon of team. Dit kunnen b.v. studenten

HBO-J of pedagogiek zijn met een bepaalde affektie voor het werkveld zijn.

P.S. wel vermelden als het om een stage gaat.

KWANTITATIEF GEDEELTE VAN HET VOLUME-ONDERZOEK

Vragenlijst voor huishulpcentrales deel B

1. Samenstelling van het hulpverlenersteam;

1.1. Hoeveel beroepskrachten waren in dienst van de stichting?

Kunt u aangeven welk soort werk gedaan werd, uitgesplitst naar de jaren '83, '84, '85 en '86, uitgedrukt in aantal uren per week.

	1983	1984	1985	1986
organisatorisch/ administratief	5. 221 u.	6. 367 u.	6. 367 u.	8. 429 u.
gespecialiseerd	4. 43 u.	4. 114 u.	5. 211 u.	7. 283.5 u.
TOTAAL AANTAL	5. 264 u.	6. 481 u.	6. 578 u.	8. 712.5 u.

++ Met betaalde krachten bedoelen wij mensen die in loondienst werken. Zij hebben een arbeidscontract getekend, en ontvangen loon/salaris via de stichting (huishulpcentrale), via de provincie dan wel via WVC of andere kanalen.

++ Met gespecialiseerde krachten bedoelen we mensen die deskundig zijn op het gebied, waar men werkzaam is. Voorbeelden daarvan zijn orthopedagogen, fysiotherapeuten, huishoudelijke hulpen en ergotherapeuten.

1.2. Hoeveel vrijwilligers verlenen hulp of zijn anderszins verbonden aan de thuishulpcentrale?

Kunt u aangeven

	1983	1984	1985	1986
organisatorisch/ administratief	8 ¹	9 ²	9 ²	34 ¹
gespecialiseerd	109 ⁵	143 ⁵	134 ⁵	126 ⁵
algemeen	312 ⁴	320 ⁵	325 ⁵	608 ⁷
TOTAAL AANTAL	429 ⁵	472 ⁶	469 ⁵	768 ⁸

++ Met vrijwilligers bedoelen we mensen,

- die het werk op basis van vrijwilligheid doen
- die geen salaris ontvangen, evt. wel een onkostenvergoeding

++ Gespecialiseerd zien we hier als meer dan "doorsnee" deskundige hulp vereisend werk. Dit kan zijn: praktisch-pedagogische hulp (b.v. 'aan de hand van een behandelingsplan en onder begeleiding van een orthopedagoog), home-training, aanpassingshulp bij protheses. hulp waarbij instructie en vaardigheden een vereiste zijn.

2. Het werkgebied

2.1. Weet u exact of kunt u een schatting geven van het aantal inwoners in het werkgebied?

2.125.000

2.2 Bestaan er samenwerkingsverbanden met andere (bestaande) eerste-lijnsvoorzieningen in de regio? Kunt u aangeven met welke voorzieningen (gezinszorg, kruiswerk etc.), in welke mate (niet, soms, geregeld, vaak), op welk niveau (wijk-, gemeente-, regio-, provinciaal-, landelijk niveau) en afstemming ervan (doorverwijzen van hulpvragers, geprekken over integratie),

ad 2.2 tabel 3

1 9 8 3

SAMENWERKING	ja/nee	niveau	afstemming	mate
GEZINSZORG				
KRUISWERK				
SPD'S				
DAGVERBLIJVEN				
INRICHTINGEN				
OVERIGE (welke?)				

Ruimte voor aantekeningen

KWANTITATIEF GEDEELTE VAN HET VOLUME-ONDERZOEK

Vervolg tabel 3 bij 2.2.

1 9 8 4

SAMENWERKING	ja/nee	niveau	afstemming	mate
GEZINSZORG				
KRUISWERK				
SPD'S				
DAGVERBLIJVEN				
INRICHTINGEN				
OVERIGE (welke?)				

1 9 8 5

SAMENWERKING	ja/nee	niveau	afstemming	mate
GEZINSZORG				
KRUISWERK				
SPD'S				
DAGVERBLIJVEN				
INRICHTINGEN				
OVERIGE (welke?)				

Ruimte voor aantekeningen

KWANTITATIEF GEDEELTE VAN HET VOLUME-ONDERZOEK

vervolg van tabel 3 bij 2.2

1 9 8 6

SAMENWERKING	ja/nee	niveau	afstemming	ma
GEZINSZORG				
KRUISWERK				
SPD'S				
DAGVERBLIJVEN				
INRICHTINGEN				
OVERIGE (welke?)				

KWANTITATIEF GEDEELTE VAN HET VOLUME-ONDERZOEK

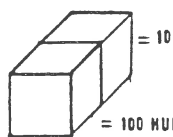
3. Welke groepen vallen binnen jullie doelgroep?

ja / nee

- a. gezinnen met gehandicapt kind
alleen gehandicapte
ook overige gezinsleden
- b. zelfstandig-wonende gehandicapten
- c. langdurig zieken

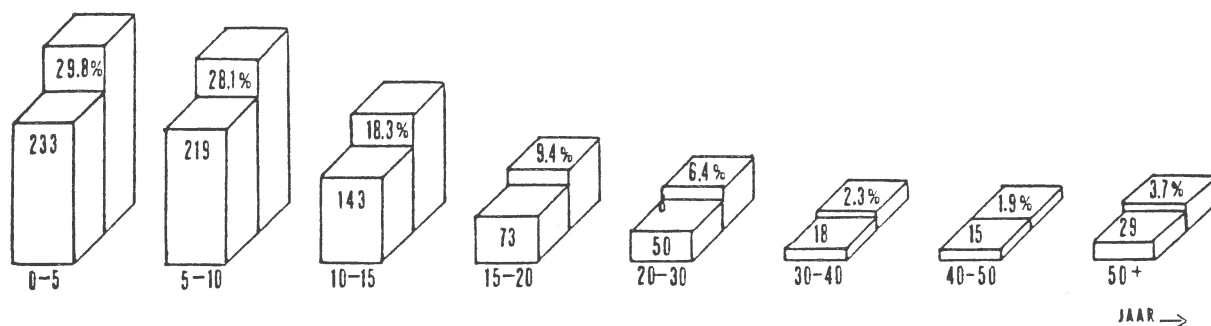
4. Hoe ziet de leeftijdsopbouw van de gehandicapten eruit?

<u>Leeftijdsklasse</u> <u>in jaren</u>	<u>Aantal</u>			
	<u>1983</u>	<u>1984</u>	<u>1985</u>	<u>1986</u>
0 - 5				
5 - 10				
10 - 15				
15 - 20				
20 - 30				
30 - 40				
40 - 50				
50 +				

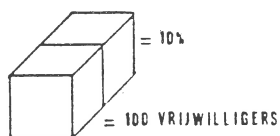
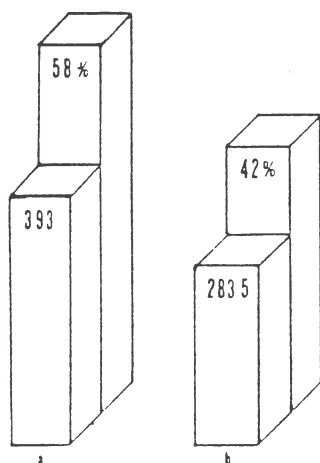
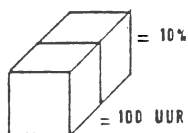
De leeftijdsopbouw van alle hulpvragers (absoluut en percentueel)

TABEL 8

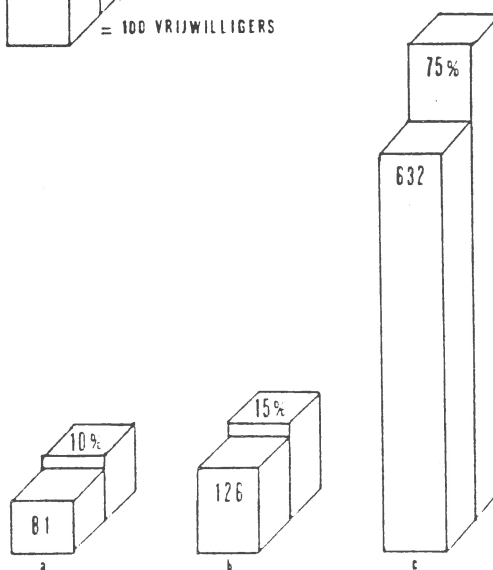

De betaalde krachten van de thuishulpcentrales in 1986, uitgedrukt in aantal uur per jaar

De vrijwilligers van de thuishulpcentrales in 1986, uitgedrukt in aantal per jaar

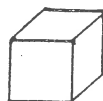

TABEL 10

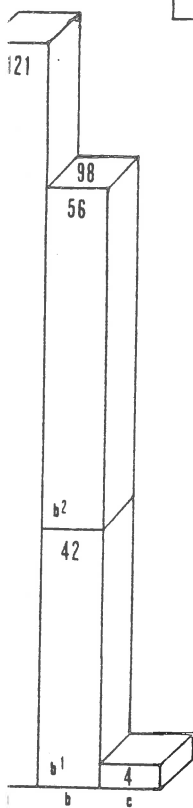
a = KOÖRDINEREND / ADMINISTRATIEF WERK
 b = GESPECIALISEERD WERK
 c = ALGEMEEN

het aantal gezinnen dat hulp kreeg in 1986,
verdeeld over de hulpsoorten, per thuishulpcentrale

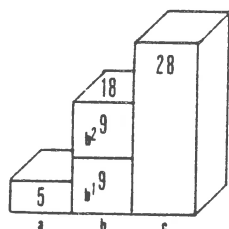
 = 10 GEZINNEN

TABEL 11

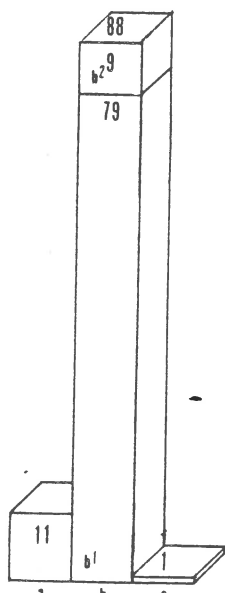
a = PASSIEVE OPPAS
b = AKTIEVE
b¹ = TAAKVERLICHTING
b² = KINDGERICHTE HULP
c = PRAKTIES-PEDAGOGIESE HULP

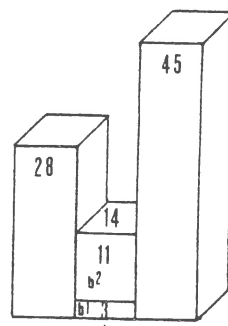
IJTRECHT

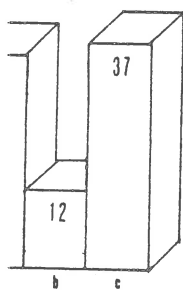
GORINCHEM

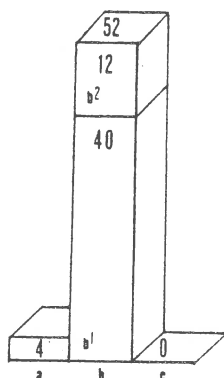
NIJVERDAL

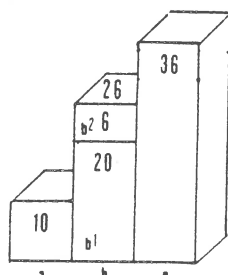
SPIJKENISSE

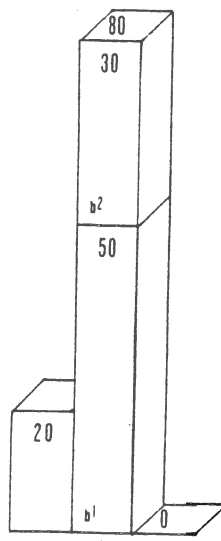
ECHT

HAARLEM

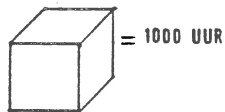

ROTTERDAM

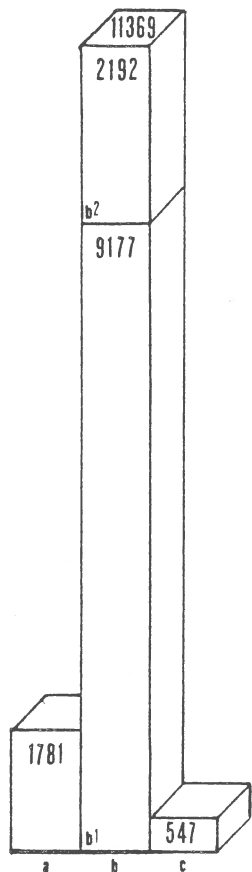
WOERDEN

Het aantal uren hulp dat werd gegeven in 1986,
verdeeld over de hulpsoorten, per thuishulpcentrale

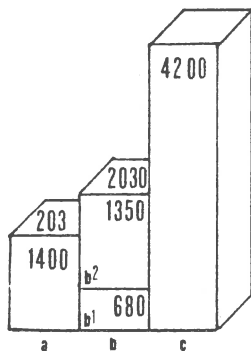

TABEL 12

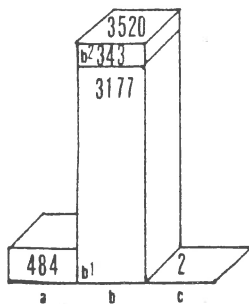
a = PASSIEVE OPPAS
b = AKTIEVE
b¹ = TAAKVERLICHTING
b² = KINDGERICHTE HULP
c = PRAKTIES-PEDAGOGIESE HULP

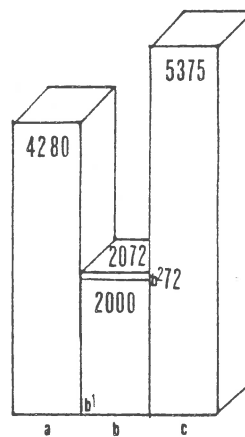
UTRECHT

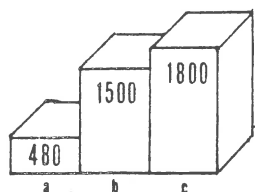
GORINCHEM

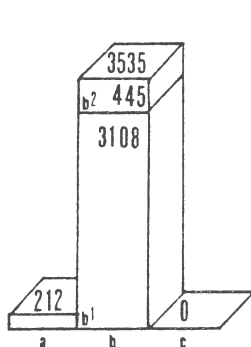
NIJVERDAL

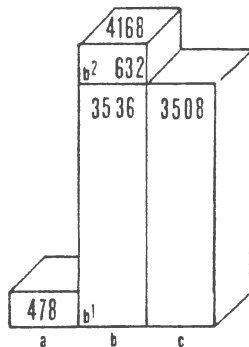
SPIJKENISSE

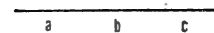
DORDRECHT

HAARLEM

ROTTERDAM

WOERDEN

Bijlage 5

Bibliografie

Verslagen en rapporten

- Een Extra Paar Handen; Informatie over Praktische Thuishulp, Nationale invoering van praktische thuishulp in de eerste lijn (NIPTEL), uitgave van de Stichting Dienstverleners Gehandicapten, NIPTEL, Utrecht, maart 1987.
- Praktische Thuishulp aan gezinnen met een gehandicapt kind, de vraag naar praktische thuishulp en een antwoord van Gezinsverzorging, Kruiswerk en Thuishulpcentrale in de stad Utrecht, Utrecht, november 1986.
- Eindrapport van de evaluatiecommissie Gezinsbegeleiding NOZ/NOG, Utrecht, juli 1982.
- Documentatiemap Thuishulp van de Gehandicaptenraad Utrecht, Utrecht, april 1985.
- Thuishulp aan mensen met een handicap: Nota van de Werkgroep Thuishulp van de Gehandicaptenraad Utrecht, Utrecht, oktober 1986.
- NIPTEL, Werkplan 1986 -1988, Utrecht, juni 1986.
- NIPTEL, Activiteitenplan 1987.
- NIPTEL, jaarverslag 1986

Artikelen

- Praktische Thuishulp "inbouwen" in Gezinsverzorging - kan dat? Uit: Tijdschrift voor Gezinsverzorging, november 1986.
- De ontwikkelingen in de Gezinsverzorging. Uit: Informatief CR voor Gezinsverzorging, 1986.
- "Gezonde concurrentie graag!", een artikel over de vercommercialisering in de gezondheidszorg. Uit: Welzijnsmaandblad, november 1986.
- "De Zweedse Huissamaritaan doet de boodschappen", een artikel over thuishulp voor bejaarden en minder-validen. Uit: Volkskrant, 13 december 1986.
- Overzicht voor 1987 van de plannings- en/of financieringsregelingen op welzijnsterrein en aanpalende terreinen met de daarin opgenomen voorzieningen; bijlage behorend bij AA d.d. 11 februari 1987, uitgave: Nationale Raad voor Maatschappelijk Welzijn.
- Vraag naar thuiszorg gigantisch; financiën ontbreken. Uit Gooi en Eemlander, 30 januari 1987.

Boeken

- Hays, W.h., Statistics, third edition, Holt-Saunders International Editions 1981.
- Strien, P.J. van, Praktijk als Wetenschap, Methodologie van het sociaal wetenschappelijk handelen, Van Gorcum, Assen/Maastricht 1986
- Craig, J.R. en L.P. Metze, Methods of Psychological Research, W.B. Saunders Company, Philadelphia-Londen-Toronto, 1979
- Boer, H. de, Schriftelijk Rapporteren, Het Spectrum, Utrecht/Antwerpen, 1976
- Ende, H.W. van den, Beschrijvende Statistiek voor Gedragswetenschappen, Amsterdam, 1973
- Meer, B. van der, en G.S.E. Maudema, Cijfers en Lijnen, Amsterdam 1966
- Swanborn, P.G., Methoden van Sociaal-wetenschappelijk onderzoek, Baarn, Meppel, Amsterdam 1984.

Bijlage 6

Adressenlijst

Stichting Dienstverleners Gehandicapten - NIPTEL
Postbus 222
3500 AE Utrecht
telefoon:030-331121

Stichting Thuishulp Rijnmond
Avenue Concordia 39
3062 LB Rotterdam
telefoon:010-4111234

Stichting Praktische Thuishulp Zuidhollandse Eilanden
Mizarstraat 14 a
3204 VG Spijkenisse
telefoon:01880-26520

Stichting Praktische Thuishulp
p/a Stichting De Overwaard
Haarstraat 27
4201 JA Gorinchem
telefoon:01830-30133

Stichting Praktische Thuishulp
Wolwevershaven 33
3311 AW Dordrecht
telefoon:078-179646

Stichting Thuishulp Centrale Utrecht e.o.
Korte Elisabethstraat 6
3511 JG Utrecht
telefoon:030-321547

Stichting Praktische Thuishulp Zuid-Kennemerland
Zaanenstraat 18
2022 CP Haarlem
telefoon:023-272030

Stichting Oppas- en Thuishulpcentrale Gehandicapten Midden-Overijssel
Rijssensestraat 127 b
7441 AB Nijverdal
telefoon:05486-15344

Vereniging Gehandicaptenzorg van de Gereformeerde Gemeenten (praktische
thuishulp binnen de afdelingen)
Postbus 404 / Houttuinlaan 7
3440 AK Woerden
telefoon:03480-20390